

KOBİ STRATEJİSİ

ve

EYLEM PLANI

(2007-2009)

Ocak 2007

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	3
KISALTMALAR LİSTESİ.....	4
ÖNSÖZ.....	6
1. GİRİŞ.....	7
2. AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINA UYUM ÇALIŞMALARI.....	10
2.1 Tarama ve Müzakere Süreci.....	11
2.2 Katılım Ortaklığı Belgesi'nde KOBİ'ler.....	12
2.3 AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı (2003).....	12
2.4 Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession Assistance–IPA).....	12
2.5 Türkiye CC BEST ve Küçük İşletmeler İçin Avrupa Şartı Raporları.....	13
2.6 İşletmeler ve Girişimciler ve Özellikle KOBİ'ler için Çok Yıllı Program (2001–2006).....	14
2.7 Rekabetçilik ve Yenilikçilik Programı (Competitiveness and Innovation Programme – CIP), 2007 – 2013.....	17
2.8 Yenilenen Lizbon Süreci.....	18
2.9 2006 Yılı İlerleme Raporu.....	20
3. KOBİ TANIMI.....	20
4. TÜRKİYE'NİN SANAYİ YAPISI ve KOBİ'LER.....	22
5. KOBİ'LERLE İLGİLİ KURUMSAL YAPILANMA.....	26
6. ÖNCELİKLER, POLİTİKALAR ve EYLEMLER.....	28
6.1 Girişimciliğin Geliştirilmesi.....	28
6.2 İşletme Geliştirme.....	30
6.3 KOBİ'lerin Uluslararası Pazarla Bütünleşmesi.....	32
6.4 İş Ortamının İyileştirilmesi.....	34
6.5 Teknoloji ve Yenilikçilik Kapasitesinin Geliştirilmesi.....	39
7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME.....	41
8. EYLEM PLANI.....	42
EK 1 İlgili Kurum/Kuruluşların Web Adresleri.....	56

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1 ABM'lerin Dağılımı.....	16
Tablo 2 AB KOBİ Tanımı ve Türkiye'deki Yeni KOBİ Tanımı.....	22
Tablo 3 İşletmelerin Sektörel Dağılımı.....	23
Tablo 4 İmalat Sanayindeki İşletmelerin Ölçeklerine Göre Dağılımı.....	23
Tablo 5 İmalat Sanayinde Faaliyet Gösteren İşletmelere İlişkin Veriler.....	25
Tablo 6 Kamu – STK Koordinasyonu, İşbirliği ve Danışma Mekanizması.....	27

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
ABİGEM	Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezleri
ABM	Avrupa Bilgi Merkezi
AYF	Avrupa Yatırım Fonu
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
DTİ	Duvarsız Teknoloji İnkübatörü
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
ESK	Ekonomik ve Sosyal Konsey
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYO	Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları
HM	Hazine Müsteşarlığı
İGEME	İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
İŞGEM	İş Geliştirme Merkezi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
IRC	Innovation Relay Center
KGF	Kredi Garanti Fonu A.Ş.
KGS	Kredi Garanti Sistemi
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletme
KOİDD	Küçük Ölçekli İş Kurma Danışmanlık Desteği
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSEP	KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı
MPM	Milli Produktivite Merkezi
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MEKSA	Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
ÖSDP	Özelleştirme Sosyal Destek Projesi
TBB	Türkiye Bankalar Birliği

TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TEKMER	Teknoloji Geliştirme Merkezi
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TESKOMB	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği
TKB	Türkiye Kalkınma Bankası
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOSYÖV	Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu
SDŞ	Sektörel Dış Ticaret Şirketi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
STB	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
YOİKK	Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

ÖNSÖZ

KOBİ'lerin, Avrupa Birliği rekabet ortamına uyum sağlayabilmesi için KOBİ'lere destek ve hizmet sağlayan kamu ve özel sektör kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin destek ve hizmet kapasiteleri ile aralarındaki işbirliği ve koordinasyonun artırılması, KOBİ politikalarının en geniş katılımı ve geleceğe dönük perspektifle sağlıklı biçimde oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

2003'de yayınlanan Katılım Ortaklığı Belgesi'nde; KOBİ'lerle ilgili olarak yer alan "Avrupa Küçük İşletmeler Şartı ve İşletme ve Girişimcilik İçin Çok Yıllı Programla uyumlu bir ulusal KOBİ Stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması ve bu stratejinin, özellikle finansman ihtiyacı söz konusu olduğunda, KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesini kapsamaması" noktasından hareketle, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı oluşturulmuş ve Yüksek Planlama Kurulu'nun 10 Kasım 2003 tarih ve 2003/57 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında gerçekleşen faaliyetlerin değerlendirilmesinin önemi çerçevesinde, ülkemizde ve dünyada yaşanan gelişmelerin, işletmelerin hayatta kalmasını sağlayan parametreleri değiştirmesi, , 2006'da kabul edilen son Katılım Ortaklığı Belgesi'nde KOBİ'lerle ilgili iş ortamının iyileştirilmesi hususuna vurgunun devam etmesi ve başlayan AB müzakere süreci, 10 Kasım 2003 tarih ve 2003/57 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile onaylanan KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı dokümanında bir dizi revizyon yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Revize edilen ve 2007–2009 dönemine yönelik olarak hazırlanan KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın uygulanması ile KOBİ'lerin verimliliklerinin, istihdama katkılarının, katma değer içindeki paylarının ve uluslararası rekabet güçlerinin artırılması hedeflenmektedir.

1. GİRİŞ

Ülkemizde, özellikle 1980 sonrası süreçte, ekonominin büyüme performansının temel itici gücünü sanayi sektöründe meydana gelen ilerlemeler oluşturmuş olup, bu süreç; beraberinde hem hizmetler sektörünün büyümesine pozitif bir katkı sağlamış, hem de toplam Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) büyümesi üzerinde olumlu bir gelişme kaydetmiştir. İmalat sanayine yönelik durum analizlerinde, 1980 yılı önemli bir dönüm noktasını ifade etmekte olup, bu döneme kadar ithal ikameci bir yaklaşım çerçevesinde faaliyette bulunan sanayi sektörü, uygulamaya geçilen yapısal reformlarla birlikte ihracata yönelik, liberal ve küresel sistemle daha bütünleşmiş bir yapılanma içerisinde faaliyette bulunmaya başlamıştır.

Uluslararası rekabet çerçevesinde değerlendirildiğinde ise, ülkemizde imalat sanayii her ne kadar önemli bir gelişme kaydetmiş olsa da, karşılaştırmalı bir biçimde ele alındığında, hızlı gelişmekte olan bazı ülkelerin performansının altında kalmaktadır.

1996'da başlayan Gümrük Birliği sürecinde, Türkiye için sanayi sektöründe, özellikle küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) uygulamadaki fonların ve gümrüklerin kalkmasından sonra yoğun bir rekabet ortamına girmiştir. Bu rekabet hem Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelere, hem de AB'ye üçüncü ülkelere gelerek dolaşıma giren ürünlerden kaynaklanmaktadır. Ancak, KOBİ'lerin bugünkü durumları ve sermaye yapılarıyla en son teknolojileri kullanan AB işletmeleriyle rekabet etmesi oldukça güçtür ve global normlar çerçevesinde devlet desteği şart görünmektedir.

Gümrük Birliği ile dış rekabete açılan KOBİ'lerin; ürün geliştirme, ürün tasarımı, teknoloji, üretim ve yatırım planlaması, modernizasyon-yenileme, standartlar ve ölçek ekonomileri gibi teknik bilgilerin yanında, rakiplerin durumu, talep, ürün fiyatı ve pazarlama faaliyetleri gibi pazar bilgilerine; ayrıca oto finansman, dış finansman, leasing, faktöring, risk sermayesi ve krediler gibi finansman bilgilerine erişimlerinin sağlanması ve kurumsal kapasitelerinin bu bilgileri doğru değerlendirecek yetkinliğe ulaştırılması önem arz etmektedir.

AB üye ülkelerinde tüm devlet yardımlarının yaklaşık %10'u KOBİ'lere verilerek, sanayi politikası kapsamında genel bir destekleme mekanizması uygulanmaktadır. Bu işletmelerin çalışmalarına Avrupa Sosyal Fonu'ndan mesleki ve teknik eğitim imkanları sağlanmakta, KOBİ'lerin ihracatlarını pekiştirmelerine yönelik çeşitli yardım ve sübvansiyonlar verilmektedir.

Gümrük Birliği ile AB'nin teşvik mevzuatına uymak zorunda olan Türkiye'deki teşvik mevzuatı uygulamaları da bu doğrultuda yeniden düzenlenmektedir.

KOBİ'lerimizin, AB rekabet ortamına uyum sağlayabilmesi için, özellikle Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde, KOBİ'lere destek ve hizmet sağlayan kamu ve özel sektör kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin destek ve hizmet kapasiteleri ile aralarındaki işbirliği ve koordinasyonun artırılması, KOBİ politikalarının en geniş katılımı ve geleceğe dönük perspektifle sağlıklı biçimde oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Zira, finansman kaynaklarına erişim, uygulamalı hizmet içi eğitim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri, yeniliklerin yayılım oranı, bilgi ve iletişim teknolojisi imkanlarından yararlanma oranı, mevzuat engellerinin kaldırılması, çevre koruma bilincinin yaygınlık düzeyi, kurumsallaşma, elektronik ticaret, işletmeler arası işbirliği ağlarının oluşumu, destekleme politikalarının kalitesi ve benzeri kriterlere göre ülkemizdeki ve üye devletlerdeki KOBİ'ler karşılaştırıldığında aralarında rekabet gücü ve sunulan fırsatlar açısından önemli farklılıklar olduğu görülecektir.

2001'den bu yana yaşanan dışsal faktörler ülkemizin ekonomik gelişimi ve değişimi ile eş zamanlı etkileşim yaratmış olup, üretim sürecindeki dönüşüm süreci Asya ülkelerinin rekabet baskısı ile de karşı karşıya kalmış, beraberinde AB sürecinde Türkiye'nin aday ülke statüsünden müzakere sürecine geçişinde hem kamu hem özel sektörde geleneksel anlayıştan çıkmayı zorunlu kılmıştır.

Öte yandan Dünya Ticaret Örgütü şemsiyesinde yürütülmekte olan ve dünyayı hızla global bir pazara dönüştürme amacı taşıyan uluslararası eğilimlerin dışında kalmanın mümkün olmadığı da dikkate alındığında, imalat sanayi işletmelerinin gelişiminde birden fazla değişkeni değerlendirmeye almak kaçınılmaz olmaktadır.

KOBİ'lerle ilgili AB müktesebatına uyum sağlanmasında KOBİ Tanımı Yönetmeliği çok önemli bir aşamadır. Bunun yanı sıra, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP) da AB Küçük İşletmeler Şartı'nda belirtilen AB KOBİ Politikasını benimseyen ve uygulamaya geçirmeyi planlayan bir doküman niteliği taşımaktadır.

2003'te yayınlanan Katılım Ortaklığı Belgesi'nde; KOBİ'lerle ilgili olarak yer alan "Avrupa Küçük İşletmeler Şartı ve İşletme ve Girişimcilik İçin Çok Yıllı Program"la uyumlu bir ulusal KOBİ Stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması ve bu stratejinin, özellikle finansman ihtiyacı söz

konusu olduğunda, KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesini kapsamayı” noktasından hareketle, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı oluşturulmuştur.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, Türkiye’de, KOBİ'lere yönelik temel stratejileri belirleyen ve bu kesime yönelik faaliyetlerde bulunan, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile birlikte Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT), Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu’ndan (TESK) oluşan KOBİ Çalışma Grubu tarafından, mevcut politika ve programların kapsamını ve bu kapsam dahilinde belirlenen faaliyetleri detaylı bir şekilde ortaya koymak, arzu edilen hedeflere ulaşmak için kamu ve özel sektör kuruluşlarına düşen görevleri açık bir şekilde ifade etmek ve gerekli eylem ve projeler demetini oluşturmak amacıyla Kalkınma Planları, Yıllık Program, Hükümet Programı ve Acil Eylem Planı ile uyum içerisinde hazırlanmış ve Yüksek Planlama Kurulu’nun 10 Kasım 2003 tarih ve 2003/57 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Avrupa Birliği İşletmeler ve Girişimciler için Çok Yıllı Programı kapsamında, AB Küçük İşletmeler için Avrupa Şartı 2003 ve 2004 Yılı Türkiye Raporları’nda Eylem Planı’nın 2003–2004 yılları gerçekleştirmeleri yer almış, ancak AB tarafından, AB Küçük İşletmeler için Avrupa Şartı 2005 yılı raporu hazırlanması öngörülmemiştir. Dolayısıyla, Plan’daki eylemlerin son durumlarına ilişkin gerçekleştirmelerine ve tamamlanan eylemlerin belirlenmesine dair ilgili kurum/kuruluşlardan bilgi alınması ve çalışmaların AB’ye üyelik sürecinde ülke öncelikleri ve günün değişen şartları kapsamında, söz konusu Şart’ın hedeflerine uyumlu olarak sürdürülmesi gerekliliği doğmuştur.

Bu doğrultuda, gerçekleşen faaliyetlerin değerlendirilmesinin önemi çerçevesinde ülkemizdeki son ekonomik gelişmeler, işletmelerin hayatta kalmasını sağlayan ekonomik parametrelerin değişmiş olması, 2006’da kabul edilen son Katılım Ortaklığı Belgesi’nde KOBİ’lerle ilgili iş ortamının iyileştirilmesi hususuna vurgunun devam etmesi ve başlayan AB müzakere süreci, 10 Kasım 2003 tarih ve 2003/57 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile onaylanan KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı dokümanında bir dizi revizyon yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Yüksek Planlama Kurulu’nun 04 Mayıs 2005 tarih ve 2005/20 sayılı kararı ile, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı’nın uygulamasından, KOBİ'lere yönelik politikaların uygulanmasından doğrudan sorumlu kuruluş olan KOSGEB görevlendirilmiş, genel yönlendirmenin ise Sanayi ve Ticaret

Bakanlığı Müsteşarı başkanlığında, ilgili kuruluşlardan oluşan “Yönlendirme Komitesi” tarafından gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Yönlendirme Komitesi, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı, DTM, KOSGEB, TÜBİTAK, TOBB, TESK ve Halk Bankası A.Ş. temsilcilerinden oluşmaktadır. Teknik anlamda yapılan çalışmalar ise Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı, DTM, KOSGEB, TÜBİTAK, TOBB, TESK ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) temsilcilerinden oluşan “Ön Değerlendirme Komitesi” tarafından gerçekleştirilmektedir.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın amacı; Avrupa Küçük İşletmeler Şartı'nda belirtilen ilkelere ve AB İşletme ve Girişimcilik İçin Çok Yıllı Programında belirtilen amaçlara uyumlu bir ulusal KOBİ stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Plan, AB üyelik sürecinde izleyeceğimiz ulusal KOBİ politikasına ilişkin bir belge niteliğinde olup, KOBİ'ler alanında Türkiye'nin AB politikaları ile uyum yönünde izleyeceği yaklaşımı ve KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılması için alınması gereken tedbirleri ifade etmektedir. 2002 Maribor Zirvesi ile dahil olduğumuz Küçük İşletmeler için Avrupa Şartı'nın ve ülkemizin öncelikleri dikkate alınarak hazırlanan KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, 2007–2009 yılları arasında, KOBİ'lere yönelik gerçekleştirilmesi öngörülen eylemleri kapsamaktadır.

2. AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINA UYUM ÇALIŞMALARI

Ülkemizdeki ve AB ülkelerindeki KOBİ'leri karşılaştırdığımızda, aralarında rekabet gücü, ölçek, sermaye büyüklüğü, teknik altyapı, eğitim ve girişimcilik ruhu açısından önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durum, ülkemizin coğrafya olarak da ayrılmaz bir parçası bulunduğu Avrupa ile ekonomik ve ticari anlamda da entegrasyonunu zorunlu kılmaktadır.

AB'de KOBİ verilerine göz atıldığında; AB'de işletme sayısı ve istihdam oranının ölçeksel dağılımı, ülkelere göre değişiklikler göstermekle birlikte, çoğunda 1–49 işçi çalıştıran mikro ve küçük ölçekli işletmelerin sayısal oranı %70–%80 aralığında değişirken, ülkemizde bu oran %97,8'dir. Mikro ve küçük ölçekli işletmelerin sektörel dağılımına bakıldığında ise gelişmiş ülkelerde orta ve ileri düzey teknoloji kullanan işletmelerin ağırlıkta olduğu gözlenirken, ülkemizde orta düzey veya eski teknoloji kullanan işletmelerin ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Gerek sayısal gerek oransal anlamda genel sanayi dağılımı içerisinde büyük yer tutan KOBİ'lerin, AB mevzuatı hakkında bilgilendirilmesi, teknik altyapı anlamında donanımlarının arttırılması, olmazsa olmaz zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

2.1 Tarama ve Müzakere Süreci

Türkiye'nin AB üyeliğine adaylığının ilan edildiği 1999 Helsinki Zirvesi sonuç bildirgesinde Konsey, Komisyona "müktesebatın analitik incelemesi süreci için hazırlık yapması" çağrısında bulunmuş olup, asıl tarama süreci ve müzakerelere hazırlık amacıyla bir "ön tarama" süreci başlatılmıştır. AB-Türkiye Ortaklık Konseyi tarafından alınan kararla o zamanki 29 başlık altında mevcut mevzuat farklılıklarını tespit etmek üzere oluşturulan sekiz alt komite oluşturulmuş ve bu komiteler; Türk mevzuatı ile uygulamalarının Topluluk kuralları ve yönetmeliklerine uyum sürecini hızlandırmak amacıyla müktesebatın analitik incelemesi süreci için hazırlık yapmak ve Katılım Ortaklığı Belgesinde belirtilen önceliklerin uygulanmasını izlemek şeklinde belirlenmiştir. İfade edilen Komiteler, belirlenen alanlarda, çalışmalarını sürdürmektedir.

03 Ekim 2005 tarihinde, Avrupa Birliği'ne Katılım Müzakerelerinin başlamasının hemen ardından belirli bir takvim içerisinde bir yılda tamamlanması planlanan ve 35 ayrı fasıl altında gerçekleşecek Tarama Süreci, Bilim ve Araştırma konusunda 20 Ekim 2005 tarihinde Brüksel'de yapılan Tanıtıcı Tarama Toplantısı ile başlamış ve bu kapsamda takvime uygun olarak tamamlanmıştır. KOBİ'lerle ilgili hususların yer aldığı "İşletme ve Sanayi Politikası" adlı başlık dahilinde, 27-28 Mart 2006 tarihlerinde gerçekleştirilen Tanıtıcı Tarama Toplantısını müteakip 04-05 Mayıs 2006 tarihlerinde ulusal durumun, politikaların, planların ve uygulamaların Komisyona anlatıldığı Ayrıntılı Tarama toplantısı yapılmıştır.

Bu başlıkta müzakerenin geçici olarak açılabilmesini sağlamak adına; 20 Aralık 2006 tarihinde toplanan AB Daimi Temsilciler Komitesi (COREPER), "İşletme ve Sanayi Politikası" faslında müzakere pozisyonunu hazırlaması için Türkiye'ye davet mektubu gönderilmesini kararlaştırmıştır. Bu durum, ülkemizin pozisyon belgesini hazırlayıp AB'ye sunmasını gerektirecek olup, buna karşılık AB'nin ortak pozisyonunun oluşması ile başlıkta fiili müzakereler açılacaktır.

2.2 Katılım Ortaklığı Belgesi'nde KOBİ'ler

Katılım Ortaklığı Belgesi, Türkiye tarafından Avrupa Birliği'ne katılım yolunda kaydedilen ilerlemelere ilişkin Komisyon'un yıllık ilerleme raporunda belirlenen öncelikli faaliyet alanlarını, söz konusu önceliklerin gerçekleştirilmesine yardımcı olacak mali araçları ve bu yardımı kullanma koşullarını tek bir çerçeve altında toplamayı amaçlamaktadır. AB tarafından, 23 Ocak 2006 tarihinde onaylanan son Katılım Ortaklığı Belgesi'nde "Üyelik Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmesi Yeteneği" Bölümü ve "İşletme ve Sanayi Politikaları" başlığı altında; "KOBİ'ler açısından iş ortamının sadeleştirilmesi çalışmalarına devam edilmesi ve KOBİ tanımının AB tanımı ile uyumlaştırılması" hususları vurgulanmaktadır.

2.3 AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı (2003)

Ulusal Program'da KOBİ'lere ilişkin öncelikler, 16 No'lu başlıkta KOBİ tanımının uyumlaştırılması ve KOBİ Stratejisi ve Eylem Planının uygulanması olarak vurgulanmaktadır. Halen Ulusal Programın güncellenmesi çalışmaları sürmektedir. Yeni dokümanın yapısının fasıllar itibariyle Öncelik Listesi, Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması için Gerekli Kurumsal Yapılanma Takvimi ve Finansman İhtiyacı ve Kaynakları alt başlıklarından oluşması öngörülmektedir.

2.4 Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession Assistance-IPA)

AB'de, 2007-2013 yıllarını kapsayan dönemde tüm katılım öncesi mali yardım programları IPA adı altında tek bir program altında birleştirilmiştir.

IPA, beş bileşenden oluşmaktadır:

1. Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma
2. Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği
3. Bölgesel Kalkınma
4. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi
5. Kırsal Kalkınma

2007 yılında yürürlüğe girecek olan IPA kapsamında; 3. ila 5. bileşenler için hazırlanacak olan stratejiler esas mali kaynak ihtiyacını belirleyecek olup, Ulusal Plan'da belirtilen kaynak ihtiyacı,

yalnızca kurumsal yapılanmanın gerektireceği mali kaynak ihtiyacı için bir gösterge niteliği taşıyacaktır.

IPA, çerçeve bir tüzük olup, uygulamasına ilişkin kurallar Komisyon tarafından çıkartılacak ikincil mevzuat aracılığı ile düzenlenecektir. Ayrıca, Yapısal Fonlar, Uyum Fonu ve Kırsal Kalkınma Fonları dikkate alınarak, her bir bileşen için farklı uygulama mekanizmaları geliştirilebilecektir.

Stratejik Çerçeve Belgesi ve Operasyonel Programlar, IPA'nın Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi bileşenlerine ilişkin temel öncelik belgeleridir. Stratejik Çerçeve Belgesi, stratejik açıdan, ilgili temel dokümanlarda tanımlı ulusal öncelikleri ve Avrupa Birliği Uyum Politikası öncelikleri ile uyumlu olarak hazırlanmalıdır. Mali açıdan ise 3. ve 4. bileşenler altında yer alan farklı operasyonel programlar arasındaki bütçe tahsisini belirleyecektir.

Operasyonel Programlar ise, Stratejik Çerçeve Belgesi'nde yer alan önceliklerin elde edilebilmesi için uygun öncelik ve tedbirleri tanımlamaktadır. Ülkemizin IPA'dan etkin bir şekilde yararlanabilmesini sağlamak amacıyla IPA'nın 3. ve 4. bileşenleri için Stratejik Çerçeve Belgesi ve bu belgeyle uyumlu olarak, Çevre, Ulaştırma, Bölgesel Rekabet Edebilirlik ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi başlıklı dört adet Operasyonel Programın hazırlanması öngörülmektedir.

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında "iş ortamının iyileştirilmesi" ve "işletme kapasitesi ve girişimciliğin artırılması" öncelikleri aracılığıyla özellikle KOBİ'lerin desteklenmesi hedeflenmektedir. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programında ise "istihdam", "mesleki eğitim" ve "sosyal içerme" öncelik alanları olarak belirlenmiştir.

2.5 Türkiye CC BEST ve Küçük İşletmeler İçin Avrupa Şartı Raporları

AB'ye üye ülkelerin, işletmeler, girişimciler ve KOBİ'ler için daha iyi iş ortamı yaratmak üzere ortaya koydukları ilkeler çerçevesinde gerçekleştirdikleri gelişmeleri analiz eden BEST süreci, aday ülkelerin de bu sürece katılımıyla, AB coğrafyasındaki ülkelerin KOBİ politikalarında birliktelik sağlamak amacıyla başlattıkları CC BEST süreci ile sürmüştür. 19-20 Haziran 2000 tarihli Feira Zirvesinde yayımlanan Küçük İşletmeler için Avrupa Şartı ile daha somut bir nitelik

kazanan ilkeler ve ortak hedefler, Türkiye'nin de diğer aday ülkelerle birlikte, 23 Nisan 2002 tarihinde Slovenya'nın Maribor şehrinde düzenlenen konferansta onayladığı, aşağıda belirtilen 10 temel unsuru içermektedir:

- Girişimcilerin eğitimi ve öğretimi
- Daha ucuz ve daha hızlı iş kurma süreçleri geliştirilmesi
- Daha iyi kanunlar ve mevzuat düzenlenmesi yapılması
- Nitelikli personel eğitiminin gerçekleştirilmesi
- İnternette anında işlem imkanlarının yaygınlaştırılması
- Tek pazardan daha çok yararlanılması
- Vergilendirme ve finansal konularda iyileştirmeler yapılması
- KOBİ'lerin teknoloji ve yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesi
- E-ticaretin ve teknoloji tabanlı işletmelerin desteklenmesi
- Ulusal ve uluslararası platformlarda KOBİ'lerin daha etkin ve daha güçlü temsil edilmesi

2.6 İşletmeler ve Girişimciler ve Özellikle KOBİ'ler için Çok Yıllı Program (2001–2006)

Çok Yıllı Program, AB'nin bilgiye dayalı ekonomik ortamda iş dünyasının büyümesini ve rekabet edebilirliğini sağlamak, Avrupa Bilgi Merkezleri (ABM) ağını yaygınlaştırmak, girişimciliği teşvik etmek, iş ortamını basitleştirmek, idari ve düzenleyici çerçeveyi iyileştirerek, araştırma, yenilik ve yeni iş olanaklarının yaratılmasına imkan sağlamak, özellikle KOBİ'ler olmak üzere işletmelerin finansal ortamını iyileştirmek amaçlarıyla geliştirdiği ve uygulamaya aldığı Topluluk Programı'dır.

Komisyon ile 23 Ekim 2002 tarihinde imzalanan ve 29 Aralık 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Mutabakat Zaptı ile ülkemizin katılımı resmi olarak gerçekleşmiştir. Programın ulusal koordinasyonu KOSGEB tarafından yapılmıştır. Yaklaşık 6 milyon EURO olan ulusal katkı payı, Katılım Öncesi AB Mali İşbirliği fonlarından ve KOSGEB fonlarından karşılanmıştır.

Programın üç aracı bulunmaktadır:

1) Politika Geliştirme (BEST Projeleri):

Programın Politika Geliştirme ayağı, aşağıdaki amaçlar için katılımcı ülkelerin uzmanlarından teşkil edilmiş grupları ifade eder:

- Kıyaslama veya diğer yöntemlerle, iş ortamında sürekli gelişimi teşvik etmek,
- Üye devletlerin en iyi uygulamalarını belirleyip aday ülkelere adapte etmek,
- KOBİ'ler için özel önem taşıyan alanlar üzerinde yoğunlaşmak,
- Politika değişiklikleri yaratmak,
- Farklı konulardaki grupların çalışmaları esnasında katılımcı ülkelere ait güncel verilerin toplanmasına aracılık etmek.

Bu kapsamda; ilgili kurumlardan uzmanların ülkemizi temsilen bu gruplara katılımının koordinasyonu (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, STB, Sermaye Piyasası Kurumu (SPK), KGF gibi), çalışmalar neticesinde oluşan AB raporlarına Türkiye ile ilgili bilgilerin de dahil olması, raporların ve çevirilerinin Internet üzerinden yayınlanarak, ülkemiz için yeni kavramlar hakkında ilgili tarafların bilgilendirilmesi ve proje konuları kapsamında uygulamaya yönelik adımlar atılması sağlanmıştır. Nitekim KOSGEB bünyesinde devam eden İşletme Devir Merkezi kurulması çalışmaları ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, OSTİM Organize Sanayi Bölgesi'nde kurduğu, "İlk İşçinin İstihdamı Merkezi" bunlara örnek olarak verilebilir.

2) Avrupa Bilgi Merkezleri (ABM)

2003 yılındaki ihale sürecinin ardından, 9 adet Türkiye ABM'leri kurulumu için Avrupa Komisyonu ile sözleşme imzalanmış olup Merkezler (Tablo 1), 2004 yılında çalışmalarına başlamışlardır.

Tablo 1 ABM'lerin Dağılımı

İLLER	EV SAHİBİ	KATILIMCI
1. Adana	Adana Ticaret Odası – Adana Sanayi Odası	KOSGEB
2. Bursa	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası	---
3. Ankara	KOSGEB	Ankara Sanayi Odası Ankara Ticaret Odası
4. Denizli	Denizli Ticaret Odası	Denizli Sanayi Odası
5. Gaziantep	Gaziantep Ticaret Odası	KOSGEB Gaziantep Sanayi Odası
6. İstanbul-Avrupa	KOSGEB	İstanbul Sanayi Odası
7. İstanbul-Asya	İstanbul Sanayi Odası	KOSGEB
8. Konya	Konya Sanayi Odası	KOSGEB
9. Samsun	Samsun Ticaret ve Sanayi Odası	KOSGEB

3) Finansal Araçlar

Avrupa Yatırım Fonu (AYF) yönetiminde, AYF tarafından belirlenen ulusal finansal kurumlar aracılığıyla (Ulusal Finansal Aracı), katılımcı ülkelerin KOBİ'lerine sağlanan Kredi Garantisi, Çekirdek Sermayesi gibi geleneksel olmayan finansal destek araçlarıdır. Bu kapsamda;

- KOSGEB'in koordinasyonunda AYF ile KGF bir protokol imzalamıştır,
- KGF'ye 14 milyon Avro'luk kredi garantisi fonu imkanı yaratılmıştır,
- KOBİ'lerin garanti ihtiyaçları Avrupa Finans ve KOBİ standartlarında karşılanmaktadır,
- Ülkemizin AB'ye uyum sürecinde geliştirilmesine özel önem atfedilen Kredi Garanti Kuruluşlarının geliştirilmesi alanında çok değerli bir adımdır,
- KGF için, AYF tarafından onaylanmak, yeni uluslararası işbirliği imkanları bulmada önemli bir referans teşkil etmektedir.

2.7 Rekabetçilik ve Yenilikçilik Programı (Competitiveness and Innovation Programme – CIP), 2007 – 2013

AB, yeni bütçe dönemini 2007–2013 yılları için planlarken, 2010 yılında ulaşmayı hedeflediği Lizbon Stratejisini, yeni dönemde planladığı komşuluk stratejileri ve Ar&Ge, Girişimcilik, Enerji, Çevre gibi ekonomik ve sosyal açıdan hayati konularda standartlarını yükseltmede araç olarak kullanacağı çeşitli Topluluk Programlarını da, yine aynı zaman dilimi içerisine yerleştirmektedir.

Burada, KOBİ'lerle ilgili olarak Çok Yıllı Program'ın hemen ardından, bu Program'ın yerini alması için hazırlanan Rekabetçilik ve Yenilikçilik Programı tanıtılacaktır. Taramalar ile başlayıp Müzakereler ile sürecektir olan AB'ye uzanan yolda, güçlü bir ekonominin yapı taşlarından biri olacak Türk işletmelerini ve girişimcilerini de yakından ilgilendirecek, Rekabetçilik ve Yenilikçilik Programı öncesinde Komisyon, Birlik adına Çok Yıllı Program'ın etkinliğine dair çalışmalar yapmış, bunlara dayanarak yeni programın araçlarını ve bütçesini tasarlamıştır. Program araçlarının daha kolay izlenebilir, aralarında sinerji kurulabilecek ve AB'nin genel ve konuya özel politikalarına daha fazla uyumlu olmaları için çaba harcanmıştır.

Bu Program, genel olarak bilginin ve yenilikçiliğin kavramının Avrupa'nın büyümesinde anahtar kavramlar olacağından hareketle;

- Yatırımlar için daha iyi ve cazip bir iş ortamı yaratmak,
- Avrupa'da girişimciliği geliştirmek,
- Firmaların teknoloji, tasarım, pazarlama, lojistik ve organizasyon kapasitelerini artırmak, amaçlarıyla ortaya atılmış bir programdır.

AB, yarıştığı ekonomilerden geri kalmasının ana nedenlerinden birini de yenilikçilik alanındaki yetersiz performansı olduğunu kabul etmektedir. Bu nedenle CIP'i yenilediği Lizbon Stratejisine paralel olarak şu anda uygulamada olan programların bazılarını kuvvetlendirip, aynı şemsiye altına alan bir çerçeve program olarak planlamaktadır. 2007–2013 yıllarını kapsayacak bu yeni program, KOBİ'ler için Çok Yıllı Program olarak bilinen MAP, Bilgi Toplumu hedefleri doğrultusunda çalışan eTen, eContent, çevre için LIFE gibi AB'nin rekabet ve yenilikçilik alanlarındaki faaliyetlerini ve programlarını bir araya getirecektir. Bütçesi, 3.6 milyar Euro civarındadır. Bu tutarın büyük bir kısmı MAP'ta olduğu gibi, işletmeler ve girişimcilik kavramları için ayrılacaktır.

CIP üç ayrı alt programdan oluşmaktadır:

1. Girişimcilik ve Yenilikçilik Programı (Entrepreneurship and Innovation Programme)
2. Bilgi İletişim Teknolojileri Politika Destek Programı (ICT Policy Support Programme)
3. Akıllı Enerji Programı (Intelligent Energy-Europe Programme)

Çok Yıllı Program'a katılımdan edinilen tecrübeler Topluluk Programlarının ülkemiz KOBİ'leri açısından faydalı olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda, CIP Programı'na katılım konusu, ilgili kamu otoriteleri tarafınca olumlu değerlendirilmektedir.

2.8 Yenilenen Lizbon Süreci

Avrupa Birliği'nin Mart 2000'de gerçekleştirdiği Zirve'de geliştirilen Lizbon Stratejisi'nin üzerinden beş yılı aşkın bir süre geçmiştir. Bu zaman zarfında 2000 yılında ortaya atılan ve "2010 yılına kadar dünyanın rekabet gücü en yüksek ve bilgiye dayalı ekonomisi olma" çevresinde şekillenen ilk hedefler doğrultusunda bir analiz ya da kritik yapıldığında AB'nin hedeflenen değerlere ulaşamadığı görülmektedir. Gözden kaçmayacak bu durum AB tarafından da fark edilmiş olup, bu doğrultuda, Topluluk, 2005 Mart'ında Strateji'yi yenileyerek "Yenilenmiş Lizbon Stratejisi"ni geliştirmiştir.

Strateji kapsamında; istihdam yaratma ve ekonomik büyümeyi ön plana alan bir strateji doğrultusunda hazırlanan eylem planı ile, özellikle; AB'deki ekonomik altyapıyı güçlendirmek, yenilikçilik ve Ar-Ge konularında sinerjik yapılar oluşturmak, gençliği, güçlenen ekonominin ve bilimsel gelişmenin ögesi haline getirebilmek gibi iddialı konularda somut adımlar atılması beklenmektedir. Bu kapsamda düşünüldüğünde; Yenilenmiş Strateji'nin, hem üye ülkelerin ülke bazında hem de Komisyon'un AB için hazırlayacağı Büyüme ve İstihdam Raporu ile tüm Birliği, "üyeleri ve kurumları" ile, uygulamada da sürecin içerisine dahil etmek istediği görülmektedir.

İşletmeler ölçeğinde (mikro ekonomik) düşünüldüğünde "Yenilenmiş Süreç"in hedefleri aşağıdaki gibidir:

- Öncelikle özel sektörde Ar-Ge yatırımlarını geliştirmek ve artırmak,
- Her türlü yenilikçilik faaliyetinin önünü açmak, kolaylaştırmak,
- Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin etkin kullanımını yaygınlaştırmak ve bu sürece tam dahil olan bir bilgi toplumu oluşturmak,

- Gelişmeyi mümkün sağlayacak sinerjik yapılar teşkil etmek,
- Pazarı genişletmek ve derinleştirmek,
- Avrupa'nın içinde ve dışında açık ve rekabetçi pazarların oluşumuna katkıda bulunmak ve küreselleşmenin semerelerini toplamak,
- Daha rekabetçi iş ortamını desteklemek, geliştirmek ve daha iyi mevzuatlar ve düzenlemeler yardımıyla özel girişimi cesaretlendirmek,
- Girişimcilik kültürünü geliştirmek ve KOBİ'ler için daha destekleyici bir çevre oluşturmak,
- Sınır ötesi projeleri teşvik etmek.

Bu doğrultuda, Lizbon stratejik vizyonuna yönelik izlenecek yol haritasının ana unsurları şu şekilde belirlenmiştir:

- Bilgi toplumu ve Ar-Ge için daha iyi politikaların geliştirilmesinin yanı sıra, rekabet gücü ve yeniliğe yönelik yapısal reform sürecini hızlandırarak ve iç pazarı bütünleştirerek bilgiye dayalı bir ekonomiye ve topluma geçişi hazırlamak,
- Avrupa sosyal modelini geliştirmek, bireye yatırım yapmak ve toplumsal bütünleşmeyi devam ettirmek,
- Uygun bir makro ekonomik politika bileşimi uygulayarak sağlıklı bir ekonomik görünüm ve olumlu büyüme perspektiflerini sürdürmek.

Avrupa Komisyonu, yenilenmiş Lizbon stratejisinin her şeyiyle nasıl uygulanacağına dair öneriler getirmektedir. Bu kapsamda;

- Üye ülkelerin parlamentoları ile görüşükten sonra kendi hükümetlerince kabul edecekleri istihdam ve büyüme için "Tek Ulusal Eylem Programı" oluşturulması,
- Üye ülkelerin hükümetleri düzeyinde stratejinin farklı öğelerini koordine etmekten ve Lizbon programını sunmaktan sorumlu kişilerin atanması,
- Büyüme ve istihdam için Ulusal Lizbon programlarının ekonomi ve istihdam için başlıca raporlama aracı olarak kullanılması

öngörülmektedir.

2000 yılında ortaya atılan ilk Strateji'nin hareket alanları, Küçük İşletmeler için Avrupa Şartı İlkeleri ve Çok Yıllı Program Araçları ile belirlenen hedefleri, yönlendirici unsurlar olarak ortaya konmuştur. AB tarafından, ülkemizin, aday ülke olarak, söz konusu ilkeler ve araçlardan en iyi biçimde yararlanması beklenmektedir. KOBİ'ler alanındaki taramalar ile başlayan müzakere

süreci ile, bu ilke ve araçlardan elde edilenlerin ne derece hayata geçirildiği de incelenecek ve bunlar ilgili faslın ilerlemede önemli unsurlar olarak yer alacaklardır.

Lizbon hedeflerinin aday ülkeler için bir zorlayıcılığı yoktur. Bununla birlikte Yenilenmiş Lizbon Stratejisi çerçevesinde odaklanılan tedbirler gerçekçi ve ülkemizin de yararlanabileceği niteliktedir. Üyelik yolunda, kararlı bir şekilde çalışmalarını sürdüren bir ülke olarak, Lizbon hedeflerinin politika ve strateji oluşturmada dikkate alınması ulusal gelişimimiz için faydalı olacaktır.

2.9 2006 Yılı İlerleme Raporu

Avrupa Komisyonunun 2006 Yılı Türkiye İlerleme Raporu “İşletme ve Sanayi Politikası” başlığında aşağıda belirtilen hususlar yer almaktadır:

- Tüm Türk kuruluşları için ortak bir KOBİ tanımı yapıldığı ve AB müktesebatı ile uyumun sağlandığı,
- Özellikle gereksiz bürokrasinin azaltılması gibi hususlarda iş ortamının geliştirilmesi için ilave düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu,
- İşletme ve sanayi politikası araçları alanında iyi bir ilerleme kaydedildiği ve Türkiye'nin KOBİ'ler için Çok Yıllı Programda yer aldığı,
- Sektörlere özel stratejiler bulunmamakla birlikte, sektör politikalarında bir miktar ilerleme sağlandığı,
- Türkiye'nin rekabeti değerlendirme ve politika önlemlerinin tesirlerini değerlendirme kapasitesini iyileştirmesi gerektiği.

Özet olarak ilerleme raporunda; Türkiye'nin bu fasılda genel olarak iyi düzeyde ilerleme kaydettiği ve müktesebata makul düzeyde uyum sağladığı vurgulanmıştır.

3. KOBİ TANIMI

Avrupa Birliği'nde KOBİ'ler çalışan sayısı ile yıllık ciroları veya bilançolarına göre tanımlanmaktadır. Avrupa Birliği'nde 1996 yılında belirlenen “KOBİ Tanımı” 2003 yılında yapılan yeni tanımın 01 Ocak 2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesiyle değişmiş olup, tüm üye ülkeler ve aday ülkelerin KOBİ tanımlarını AB tanımına uyumlaştırmaları gerekmektedir.

AB'nin KOBİ tanımına uyumun sağlanması hususu; Türkiye'nin, AB'ye adaylık sürecinde Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanarak ülkemize sunulan İlerleme Raporlarında ve 2003 yılında Türkiye için hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesinin kısa vadeli tedbirleri arasında da vurgulanmaktadır. KOBİ'lere ilişkin tüm uygulamalarda AB'ye uyumlu bir tanımın kullanılması amacıyla gerekli yasal düzenlemenin gerçekleştirilmesine yönelik olarak bu çalışmalar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmüş ve 16 Nisan 2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren '5331 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun' çerçevesinde tanımın belirlenmesine yönelik hukuki altyapı oluşturulmuştur. Bu kanuna istinaden yürütülen "KOBİ Tanımı" uyum çalışmaları çerçevesinde hazırlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik", 2005/9617 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde 18 Kasım 2005 ve 25997 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 18 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik'in amacı, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımının belirlenmesi ve bu tanımın tüm kurum ve kuruluşların uygulamalarında esas alınmasının sağlanmasıdır. Yönetmelik'le birlikte KOBİ'lerin fonlardan yararlanmak için yapacakları başvurularda dolduracakları model beyannameler ve başvuru formları da AB uygulamalarına uyumlu olarak hazırlanmıştır. Böylece AB sürecinde KOBİ'ler alanının öncelikleri arasında yer alan KOBİ tanımının AB tanımı ile uyumlaştırılması yükümlülüğü gerçekleşmiş bulunmaktadır.

"Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" kapsamında olan işletmeler; ölçeklerine, mali bilançolarına ve türlerine göre sınıflandırılmışlardır. (Tablo 2)

Tablo 2 AB KOBİ Tanımı ve Türkiye'deki Yeni KOBİ Tanımı (Tüm Sektörler İtibariyle)

	Tanım Kriteri	Mikro İşletme	Küçük İşletmeler	Orta Ölçekli İşletmeler
AB	Çalışan Sayısı	≤10	≤50	≤250
	Yıllık Net Satış Hasılatı	≤2 Milyon Avro	≤10 Milyon Avro	≤50 Milyon Avro
	Yıllık Mali Bilançosu	≤2 Milyon Avro	≤10 Milyon Avro	≤43 Milyon Avro
TÜRKİYE	Çalışan Sayısı	0-9	10-49	50-249
	Yıllık Net Satış Hasılatı	≤1 Milyon YTL (606,000 Avro)	≤5 Milyon YTL (3 Milyon Avro)	≤25 Milyon YTL 15.15 Milyon Avro)
	Yıllık Mali Bilançosu	≤1 Milyon YTL (606,000 Avro)	≤5 Milyon YTL (3 Milyon Avro)	≤25 Milyon YTL 15.15 Milyon Avro)

4. TÜRKİYE'NİN SANAYİ YAPISI ve KOBİ'LER

İşsizliğin azaltılması ve yeni istihdam alanlarının yaratılmasında oynadıkları rolleri, dengeli ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması ve sürdürülmesine yaptıkları olumlu katkıları ve piyasa koşullarında meydana gelen değişimlere hızlı uyum sağlayabilen esnek bir üretim yapısına sahip olmaları, KOBİ'leri günümüz dünyasında daha önemli bir konuma getirmektedir. Taşıdıkları önem dolayısıyla başta gelişmiş ülkeler olmak üzere hemen bütün ülkeler KOBİ'lerin doğması, büyümesi, gelişmesi ve korunması için uygun ortamı hazırlayacak politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadır.

Ülkemizdeki işletme sayısı 1.720.598 olup, işletmelerin sektörel dağılımlarına (Tablo 3) bakıldığında en büyük payı % 46,19 ile ticaret sektörünün oluşturduğu görülmektedir. İmalat sektöründe ise toplam girişimlerin %14,35'ini oluşturan 246.899 firma yer almaktadır.

Tablo 3 İşletmelerin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı	%	Çalışan Sayısı	%
Ticaret	794.715	46,19	2.048.2644	32,38
İmalat	246.899	14,35	2.043.815	32,31
Ulaştırma, Depolama, Haberleşme	244.490	14,21	500.104	7,91
Otel ve Lokantalar	163.112	9,48	526.845	8,33
Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	90.919	5,28	213.400	3,37
Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	90.473	5,26	325.697	5,15
İnşaat	35.702	2,07	229.400	3,63
Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	31.546	1,83	99.966	1,58
Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	13.538	0,79	123.178	1,95
Eğitim Hizmetleri	5.692	0,33	76.435	1,21
Madencilik ve Taşocakçılığı	1.809	0,11	80.341	1,27
Elektrik, Gaz, Su Dağıtım	1.703	0,10	57.591	0,91
Toplam	1.720.598	100,00	6.325.036	100,00

Kaynak: TÜİK, 2003

İmalat sanayindeki işletmelerin ölçeklerine göre dağılımına (Tablo 4) göre, mikro ölçekli olarak tanımlanan 1 ila 9 işçi çalıştıran işletmelerin, toplam işletmelerin %89.12'sini oluşturarak en yüksek paya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4 İmalat Sanayindeki İşletmelerin Ölçeklerine Göre Dağılımı

Çalışan Sayısı	İşletme Sayısı	%
Sadece işletme sahibi	1.509	0,61
1 – 9	220.030	89,12
10 – 49	20.325	8,24
50 – 99	2.453	0,99
100 – 150	946	0,38
151 – 250	719	0,29
250 +	917	0,37
Toplam	246.899	100,00

Kaynak: TÜİK, 2003

TÜİK 2002 verilerine göre, KOBİ'ler toplam istihdamın %76,7'sini, toplam yatırımların %26,5'ini, toplam katma değerini %38'ini oluşturmaktadır. Ayrıca KOBİ'lerin toplam ihracatın %10'unu oluşturdukları, toplam kredi hacminden %25'lik bir pay aldıkları tahmin edilmektedir.

İmalat sanayinde faaliyet gösteren işletmelere ilişkin veriler (Tablo5) aşağıda yer almaktadır:

Tablo 5 İmalat Sanayinde Faaliyet Gösteren İşletmelere İlişkin Veriler (2001)

YIL		BÜYÜKLÜK GRUBU	İŞYERİ SAYISI	ORTALAMA ÇALIŞAN SAYISI	KATMA DEĞER (2001) (Bin Euro)	İŞYERİ SAYISI İÇİNDEKİ ORAN (%)	ORTALAMA ÇALIŞAN SAYISI İÇİNDEKİ ORAN (%)	KATMA DEĞER İÇİNDEKİ ORAN (%)
2001	TOPLAM	Toplam	211.028	1.593.914	33.808.251.551	100	100	100
		1-9	199.735	500.721	1.927.226.924	94,65	31,41	5,70
		10-49	7.253	183.470	2.290.468.585	3,44	11,51	6,77
		50-99	1.697	119.953	1.800.700.911	0,80	7,53	5,33
		100-199	1.188	168.003	4.050.313.300	0,56	10,54	11,98
		200-499	762	232.429	6.295.094.353	0,36	14,58	18,62
		500+	392	389.330	17.445.814.973	0,19	24,43	51,60
2001	DEVLET	Toplam	197.013	609.106	9.166.851.099	100	100	100
		1-9	196.755	494.221	1.891.412.597	99,87	81,14	20,63
		10-49	34	896	8.286.847	0,02	0,15	0,09
		50-99	16	1.273	30.424.597	0,01	0,21	0,33
		100-199	51	7.781	116.786.029	0,03	1,28	1,27
		200-499	87	27.203	667.698.286	0,04	4,47	7,28
		500+	69	77.724	6.453.610.238	0,04	12,76	70,4
2001	ÖZEL	Toplam	14.015	984.808	24.641.400.452	100	100	100
		1-9	2.980	6.500	35.814.327	21,26	0,66	0,15
		10-49	7.219	182.574	2.282.181.738	51,51	18,54	9,27
		50-99	1.681	118.680	1.770.276.314	11,99	12,05	7,19
		100-199	1.137	160.222	3.933.527.271	8,11	16,27	15,96
		200-499	675	205.226	5.627.396.067	4,82	20,84	22,83
		500+	323	311.606	10.992.204.735	2,3	31,64	44,6

KAYNAK: TÜİK, 2001 (1 Avro: 1.281.287 TL)

5. KOBİ'LERLE İLGİLİ KURUMSAL YAPILANMA

Ülkemizde, ulusal KOBİ geliştirme ve destekleme sistemini teşkil eden yapılar ana başlıklar itibariyle şöyle sıralanabilir:

- KOBİ meslek kuruluşları (KOBİ'lerin üye oldukları TOBB ve TESK'e bağlı odalar)
- KOBİ sivil toplum kuruluşları (KOBİ'lerin geliştirilmesi ve haklarının korunması amaçlı vakıf ve dernekler)
- KOBİ destekleme kuruluşları (DTM, Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, TTGV, vb. ile Maliye Bakanlığı'nın vergisel teşviklerini uygulayan ve izleyen kuruluşlar)
- KOBİ mevzuatını düzenleyen kuruluşlar (MEB, DPT, STB, Çevre ve Orman Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve ilgili genel müdürlükler)
- Yerel kuruluşlar (KOBİ'lere altyapı hizmetleri sunan il ve ilçe belediyeleri, İl Özel İdaresi)
- KOBİ tetkik ve denetim kuruluşları (KOBİ'lerin faaliyet ve üretimlerinin yasalara ve standartlara uygunluğunu denetleyen kuruluşlar: Bakanlıklar, piyasa gözetim kuruluşları, TÜRKAK, TPE, vb.)
- KOBİ'lere işgücü yetiştiren ve sağlayan kuruluşlar (üniversiteler, meslek kuruluşları, İŞKUR)
- KOBİ finans sistemindeki kuruluşlar (bankalar, risk sermaye şirketleri, girişim sermaye şirketleri, KGF A.Ş., TESKOMB, KOBİ A.Ş., leasing şirketleri, factoring şirketleri, forfaiting şirketleri)
- AB ile ilişkili kurumlar (Dışişleri Bakanlığı, ABGS, AB Komisyonu Türkiye Temsilciliği)

KOBİ'lere yönelik uygulanan, destek ve geliştirme programları ile KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın başarısı için, ilgili tarafların işbirliği, uyum, sorun ve bilgi paylaşımının sağlanması (Tablo 6) ve tamamlayıcılık unsurlarının önemli ölçüde geliştirilmesi zorunlu görülmektedir. Bu kurum ve kuruluşların web adresleri ekte (EK 1) yer almaktadır.

Tablo 6 Kamu–STK Koordinasyonu, İşbirliği ve Danışma Mekanizması

Mekanizma	Ulusal Taraflar	Yasal Dayanak
Geri besleme sağlayarak ve Kalkınma Planları hazırlanması sürecinde Geçici İhtisas Komitelerine katılarak, karar alma süreçlerine dahil olunması	Tüm İlgili Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları, DPT, HM, DTM, MEB, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, İŞKUR, Üniversiteler, STK'lar	Başbakanlık Genelgesi
TOBB ve TESK (Özel sektörün başlıca iki temsilcisi)'in, KOBİ'lerle ilgili bir kamu kuruluşu olan KOSGEB'in İcra Komitesi'nin üyesi olması	TOBB, TESK, KOSGEB, STB, Maliye Bakanlığı, DPT, TÜBİTAK, Üniversite Temsilcisi	KOSGEB Kanunu
Çeşitli kamu ve özel sektör kuruluş temsilcilerinin birçok projede birlikte yer alması; Yenilik Aktarım Merkezleri, Avrupa Bilgi Merkezleri, AB Kaynaklı Projeler	Tüm İlgili Kamu ve Özel kuruluşlar, STK'lar	Mutabakat Zaptı
STK'lar tarafından, hedef kitle ve kamu arasında bağlantı kurulması, KOSGEB Sinerji Odakları	KOSGEB, TESK, TOBB, TESKOMB, TOSYÖV, MEKSA	KOSGEB Destek Yönergesi
Sektörel problemleri belirlemek için, TOBB Sektör Temsilcileri tarafından hükümete raporlar ve öneriler sunması	TOBB	TOBB Kanunu
Teknoparklar, Teknoloji Geliştirme Merkezleri (TEKMER)	Üniversiteler, KOSGEB, STB, TIGV, TÜBİTAK	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu, KOSGEB Kanunu
KOBİ Zirvesi (Yıllık)	TOBB ve ilişkili olduğu kamu ve sivil oluşumlar	TOBB Kanunu
KOSGEB Genel Kurulu	KOBİ'lerle ilgili tüm Kamu ve Sivil oluşumlar	KOSGEB Kanunu
YOİKK (Yatırım Ortamı İyileştirme Koordinasyon Kurulu)	Çeşitli başlıklar için oluşturulan özel sektör ve kamu temsilcilerinden oluşan Teknik Komiteler	Bakanlar Kurulu Prensipten Kararı
Ekonomik ve Sosyal Konsey (ESK)	Kamu kuruluşları, meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri	ESK Hk. Kanun
Esnaf ve Sanatkarlar Şurası, il ve bölge toplantıları vb. kanalıyla mesleki problemleri gündeme getirmek ve çözüm bulmak için hükümete raporlar ve öneriler sunulması	TESK	Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu

6. ÖNCELİKLER, POLİTİKALAR ve EYLEMLER

KOBİ'lerin yüksek teknolojik kabiliyete ve nitelikli işgücüne sahip, değişen şartlara uyum sağlayabilen, ulusal ve uluslar arası piyasalarda rekabet gücü olan bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır.

KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılabilmesi amacıyla etkin bir geliştirme ve destekleme politikasının tesisi için ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliği artırılmalı ve etkin bir kamu-özel sektör diyalog mekanizması oluşturulmalıdır. Bu çerçevede oluşturulacak plan ve politikalar kamunun; imalat sanayine veri sağlamak, ekonomik aktörleri orta ve uzun vadede büyümeyi arttıracak faaliyet alanlarına yönlendirmek, özel sektörle diyalog geliştirmek ve yeni faaliyet alanları yaratılabilmesi için yenilikçi faaliyetleri teşvik etmek görevlerini gerçekleştireceği temel alanlarda şekillendirilmelidir.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında yürütülecek olan faaliyetler ile ilgili olarak, KOBİ'leri geliştirmeye ve desteklemeye yönelik 5 adet "Strateji Alanı" tespit edilmiştir. Strateji metninde, her bir strateji alanı için temel sorun alanları, geliştirilmesi gereken hususlar, hedefler, öncelikler ve politikalar belirtilmiştir.

6.1 Girişimciliğin Geliştirilmesi

Girişimcilik, ekonomik büyümenin ve yeni istihdam olanakları yaratmanın kilit unsuru olma niteliği taşımakla birlikte, potansiyel girişimci sayısının artması bölgesel kalkınmaya da olumlu etki ederek, göçün azaltılmasına katkıda bulunacaktır.

KOBİ'lerin verimliliğinin, katma değer içindeki payının ve uluslararası rekabet gücünün artması hedeflerine, nitelikli girişimcilerin sayısının artmasıyla ulaşılabilecektir. Girişimciliğin desteklenmesinde izlenen politikaların başarısı, söz konusu hedeflerin ulaşılabilirliği açısından büyük önem arz etmektedir.

İmalat sanayinde piyasalara yeni üreticilerin girişinin arttırılması için özellikle yenilikçi ve yaratıcı girişimcilerin desteklenmesi özel bir önem taşımaktadır. Girişimciliğin desteklenmesi

genç nüfusun içinde bulunduğu işsizlik problemini de azaltacaktır. Girişimciliğin desteklenmesine yönelik faaliyetlerin başlıcaları; girişimcilere yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile girişimcilerin finansman problemlerini azaltmaya yönelik faaliyetlerdir.

Ülkemizde girişimcilik kültürünün geliştirilebilmesi için çeşitli faaliyetlerle toplumun girişimciliğe bakış açısının iyileştirilmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda; potansiyel girişimcilerin cesaretlenebilmeleri için başarılı girişimcilerin ve girişimcilik örneklerinin kitleler tarafından tanınması yönündeki çalışmalar faydalı olacaktır.

Bu kapsamda; girişimcilere yönelik faaliyet gösteren ilgili tüm kuruluşların bir araya geleceği bir platform oluşturularak, girişimciliğe yönelik faaliyetlerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması sağlanmalı ve idari kapasite güçlendirilmelidir.

Girişimciliğin geliştirilmesine yönelik olarak;

- Örgün eğitim sisteminin içine, ilk kademelerden başlayarak girişimcilik eğitiminin dahil edilmesi çalışmalarına devam edilmesi,
- Girişimcilik konusunda yetkin eğitmenlerin ve eğitmen envanterinin oluşturulması için bir çalışma başlatılması,
- Girişimci adaylarına yönelik iş kurma eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve özel hedef grupları ile dezavantajlı gruplar için iş kurmaya yönelik eğitim ve danışmanlık programlarının geliştirilmesi,
- İşini yeni kurmuş girişimcilerin iş geliştirmeye yönelik bilgi ve beceri düzeylerinin artırılması,
- Girişimciliği teşvik için, yeni iş kuranlara sosyal güvenlik primleri ve vergi konularında çeşitli avantajlar sağlanması,
- İş Geliştirme Merkezlerinin (İŞGEM) ülke genelinde yaygınlaştırılması,
- Girişim sermayesi sisteminin fon kaynaklarının artırılması ve yaygınlaştırılması
- Kırsal kesimde ve az gelişmiş bölgelerde girişimciliğin teşvik edilmesi, bu kapsamda finansman modelleri geliştirilerek bunların hukuki altyapısının oluşturulması ve yaygınlaştırılması

amaçlanmaktadır.

6.2 İşletme Geliştirme

Bir ülkede; ekonomik büyüme ve istihdam artışının kaynağı özel sektörün gelişimi olup, rekabet gücü yüksek bir ekonomi ve sürdürülebilir bir kalkınma modeli için ekonominin lokomotifini olan KOBİ'lerin gelişme ve büyümelerinin sağlanabilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması gerekmektedir.

KOBİ'lerin, özellikle firma yapılarından kaynaklanan sorunlarının başında gelen vizyon ve misyon belirleyebilme güçlerindeki yetersizlik, finansman kaynaklarına erişimdeki engeller, pazarlama hizmetlerindeki yetersizlik, kalite ve verimlilik bilincinin yetersizliği ve Ar-Ge ve yenilikçiliğe uzak yapılanmaları, içinde buldukları rekabet ortamına uyum sağlamakta zorlanmalarına neden olmaktadır. Dünyadaki gelişim ve değişim rekabette sürekliliği gerektirmekte olup, bu da verimli, kaliteli ve yenilikçi üretim ile sağlanabilecektir.

Öte yandan, tüm dünyada, kamuoyunun çevre kirliliğinin önlenmesi ve doğal kaynakların korunması konularında daha hassas hale gelmesi, çevreye zarar vermeden üretim yapan işletmelerin ve ürünlerin tercih edilmesine yol açmıştır. Bu doğrultuda, KOBİ'lerin, rekabet güçlerini koruyabilmek için çevreye duyarlı üretim yapma kültürünü işletme kültürlerine entegre etmeleri gerekmektedir. İşletmelerin çevreye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi; çevrenin korunmasına yönelik politikaların benimsenmesi, çevre mevzuatına ve standartlarına uygun üretim yapılması ve çevre dostu teknolojiler kullanarak olumsuz çevresel etkilerin en aza indirilmesi ile sağlanabilecektir.

KOBİ'lerin; stratejik, planlı ve vizyonel üretim yapabilen, sektöründe uzmanlaşabilen, kendi potansiyelini kullanabilen, inisiyatif alabilen, hedefler koyabilen, fırsatlar yaratabilen, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş nitelikli işgücüne sahip, değişen şartlara uyum sağlayabilen, ulusal ve uluslararası piyasalarda rekabet gücü olan bir yapıya kavuşturulmasını ve bu yapıya sahip KOBİ'lerin çoğaltılabilmesini sağlamak, temel amacı kapsamında;

- Kurumsallaşmanın yaygınlaştırılması, alt yapılarının geliştirilmesi, kurumsal yönetim ilkeleri doğrultusunda işletmelerin dışa dönük, dinamik ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması,

- KOBİ'lerin nitelikli insan kaynağına ulaşmalarının sağlanıp, bunu sürdürülebilir bir yapıya kavuşturarak yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi,
  - Çalışanların mesleki ve teknik niteliklerinde iyileştirmeye yönelik çalışmaların planlanarak, mesleki ve teknik eğitimin etkinliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla iş dünyası ile işbirliğinin geliştirilmesi,
  - İşletme fonksiyonları kapsamında bilinç ve beceri düzeylerinin yükseltilerek, iş ve yönetim becerilerinin artırılması, stratejik yönetim anlayışının yaygınlaştırılması,
  - KOBİ'lerin analiz edebilme güçlerinin artırılarak geleceğe yönelik bakış açılarında vizyonel değişimler yaratıp, ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilme potansiyellerinin oluşturulması ve bunun geliştirilmesi,
  - İşletmelerin, kalite ve verimlilik konusunda bilinç düzeylerinin yükseltilerek, kalite yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi ve verimliliğin arttırılması,
  - Belgelendirme sistemlerinin iyileştirilmesi ve kalite iyileştirme ve geliştirmeye yönelik modernizasyon çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
  - KOBİ'lerin özgün tasarım ve marka yaratarak ulusal ve uluslararası pazarlarda yerini alan bir yapıya kavuşturulması,
  - Üretimde yeni teknolojilerin, bilgi teknolojilerinin, esnek üretim ve tedarik planlaması sistemlerinin kullanımının yaygınlaştırılması, yüksek katma değerli üretim yapısı için ulusal ve uluslararası düzeyde firmalar arası işbirliğinin geliştirilmesi,
  - Yenilik ve yeni teknoloji üretme konusunda bilinç düzeyinin yükseltilmesi,
  - Bu konuların tamamında gerekli yetkinliğe ulaşılması için danışman havuzu ve danışman akreditasyon sisteminin oluşturulması ve/veya geliştirilmesi,
  - KOBİ destek sisteminin, tüm sektörlerdeki KOBİ'lere destek verebilmek amacıyla geliştirilmesi,
- amaçlanmaktadır.

6.3 KOBİ'lerin Uluslararası Pazarla Bütünleşmesi

Ulusal pazarlar her geçen gün artan biçimde küreselleşmenin getirdiği fırsat ve zorunluluklar nedeni ile uluslararası pazar niteliği kazanmaktadır. Bu bakımdan küçük ve orta boy işletmelerin de kuruluş ve üretim aşamalarında rekabet sağlayıcı faktörleri gözetmenin yanı sıra, yeni pazarlara açılma ve özellikle ihracat açısından da uluslararası düzeyde rekabet unsurlarını ön planda tutmaları kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu bakımdan, KOBİ'lerin uluslararası düzeyde yeni pazarlarda tutunabilmeleri ile mevcut alanlarda pazar paylarını artırarak ve varlıklarını güçlendirerek sürdürülebilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu ise ancak, gerekli bilgilere kısa sürede ulaşılabilmesi ve bunların sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi sonucu, kalite / fiyat dengesi ön planda tutularak oluşturulacak ihracat yönelimli imalat anlayışıyla uluslararası pazarlara açılmaları ile mümkün olacaktır.

Ülkemizin her geçen yıl toplam ihracatı içerisinde sanayi mallarının artışına paralel biçimde gelişen ancak, belli ülke ve ürün grupları ile sınırlı şekilde devam eden ihracat eğiliminin, potansiyel yeni ülke pazarlarına ileri üretim teknolojileri ve katma değeri yüksek yeni ürün grupları ile açılım yapılabilecek şekilde geliştirilmesi, ülkemiz açısından vazgeçilmez bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

İmalat sanayi işkolunda faaliyet gösteren KOBİ'lerin ülkemiz ihracatı içindeki paylarının, bu işletmelerimizin üretim ve istihdam içindeki paylarına oranla çok düşük düzeyde olduğu görülmektedir. KOBİ'lerin üretim ve istihdamdan gelen güçlerinin ihracatımıza da yansıtılması ve bu amaçla KOBİ'lerimizin uluslararası piyasalardaki rekabet güçlerinin artırılması yönünde politikalar izlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda, öncelikle KOBİ'lerimizde uluslararası ticaret bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi ile bu işletmelerimizin ihracata yönlendirilmeleri gerekmektedir.

Bu amaçtan hareketle, Dış Ticaret Müsteşarlığı ve bu Müsteşarlığın bağlı kuruluşları olan İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME) ile İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri, ülkemiz firmalarında dış ticaret bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi ile firmalarımızın ihracata yönlendirilmeleri amacıyla yürüttükleri genel ve/veya teknik düzeydeki eğitim faaliyetlerini sürdürecektir.

Diğer taraftan, ülkemiz sanayisinin omurgasını oluşturan KOBİ'lerin artan küresel rekabet ile birlikte çoğalan sorunlarına çözüm getirilebilmesini teminen, aynı üretim dalında faaliyet gösteren işletmelerimizin çok ortaklı dış ticaret şirketleri şeklinde örgütlenerek ihracata yönlendirilmesi amacıyla, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından “Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ)” modeli geliştirilmiş olup, son 10 yıldır başarıyla uygulanmaktadır. Ancak, SDŞ modelinin daha etkin bir şekilde işleyişinin sağlanması amacıyla modele yeni unsurlar eklenerek geliştirilecektir.

Bütün bu hususlar, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan ve uygulamaya konulan İhracat Stratejik Planı çerçevesinde bir bütün olarak ele alınmaktadır. Sorunların tespiti ile çözüm önerileri geniş bir katılımı değerlendirilmekte, çözüme yönelik uygulama ise İhracat Stratejik Portalı vasıtasıyla bütün tarafların değerlendirmesine ve izlemesine açık hale getirilmektedir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından 1990'lı yılların ortalarından bu yana sürdürülmekte olan ve son yıllarda büyük bir ivme kazanan KOBİ'lerin ve SDŞ'lerin dış ticarete yönlendirilmesi çabaları çerçevesinde, söz konusu firmalarımızın;

- Üretim altyapısının geliştirilerek uluslararası pazarlarda rekabet güçlerinin artırılması,
- İhracat faaliyetlerine yönlentilmeleri ve uluslararası pazarlarda tanınmalarının sağlanması,
- Doğrudan pazarlama, pazarda derinleşme ve markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi

şeklinde planlanarak yürürlüğe konulan ihracata yönelik devlet yardımları kapsamında bu firmalarımız üretimden pazarlamaya kadarki her aşamada desteklenmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda, başta KOBİ'ler olmak üzere işletmelere Ar-Ge, Eğitim, İstihdam ve Çevre Maliyetleri, Pazar Araştırması, Yurtdışı Fuar, Yurtdışı Ofis-Mağaza ve Moda-Marka (TURQUALITY) destekleri uygulanmakta, KOBİ'lerin önemli ithalatçılar ile buluşmalarının sağlandığı hedef ülkelere yönelik ticaret ve alım heyeti programları düzenlenmektedir.

KOBİ'lerin dış ticarete yönlendirilmesi ve ülkemiz ihracatındaki paylarının artırılabilmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yürütülmekte olan faaliyet ve projeler önümüzdeki yıllarda da devam edecektir. Dış ticaret politikalarımızla uyumlu bir şekilde

sürdürülen ve işletmelerimizin bireysel ve organize olarak dünya piyasalarına açılabilmesi için 1995 yılından beri uygulanmakta olan destek mekanizmaları da değişen koşullar ve taleplere göre revize edilecek ve işletmelerimizin daha geniş bir yelpazede yeni destek unsurlarının ilavesiyle desteklenmesi amacıyla yeni uygulamalar hayata geçirilecektir.

KOBİ'lerin uluslararası pazarlarla bütünleşmesi amacıyla yönelik olarak KOSGEB tarafından da çeşitli destekler sağlanmaktadır. Küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin, ülkemizde düzenlenen uluslararası sanayi ihtisas fuarlarına katılarak fuarlara katılan yurtdışı ithalatçı firmalarla iş görüşmeleri yapmalarının sağlanması amacıyla Yurtiçi Uluslararası Sanayi İhtisas Fuarlarına Katılım Desteği, KOBİ'lerin uluslar arası pazarlarda isimlerini duyurabilmelerinin temini ve KOBİ'lerde marka bilincinin yaygınlaştırılması için Tanıtım ve Markaya Yönlendirme Destekleri, uluslararası pazarların bizzat KOBİ'ler tarafından görülerek, kendi sektörlerindeki gelişmeleri görebilmeleri ve kendilerini küresel rekabete hazırlamaları amacıyla Milli Katılım Düzeyindeki Yurtdışı Fuarlara Katılım Desteği ve Milli Katılım Dışındaki Yurtdışı Fuarlara Katılım Desteği verilmektedir. Söz konusu destekler geliştirilerek sürdürülecektir.

6.4 İş Ortamının İyileştirilmesi

Küreselleşme olgusu her geçen gün nüfuz alanını genişletmekte ve işletmeler sadece dış pazarlarda değil, iç pazarda da yoğun bir dış rekabetle karşı karşıya kalmaktadır. Rekabet edebilmek için işletmeler, üretim maliyetlerini düşürme, verimliliği artırma, yenilikçi ve kaliteli ürünler üretme gibi işletme içi faktörleri geliştirme çabasında iken, bir işletme için dış faktör olan genel iş ortamının iyileştirilmesi de önem arz etmektedir.

KOBİ'lerimizi haksız rekabete maruz bırakmamak için öncelikle Gümrük Birliği içinde olduğu AB ülkelerinin sahip olduğu iş ortamını kendi KOBİ'lerimize sağlamamız gerekmektedir. Bu çerçevede izin süreçlerinin basitleştirilmesi, girişimcilerin etkin bir şekilde desteklenmesi, mevcut finansman araçlarının geliştirilmesi ve yeni mekanizmaların oluşturulması ve bunlara KOBİ'lerin erişiminin artırılması konularında AB ülkeleri ile fark kalmayacak bir noktaya ulaşmanın hedeflenmesi gerekmektedir.

Rekabet gücünü artırmak için yenilikçiliğe yönelme, verimlilik artışı sağlama gibi genel kurallar olmasına karşın her ülkenin nispi üstünlük ya da yetersizliklerinin bulunduğu alanlardan söz etmek mümkündür. Ülkemizdeki girişimciler de doğal olarak hangi sektörlerde nispi yetersizlik ya da üstünlüklerinin bulunduğunu bilmek istemektedir. Bu çerçevede ulusal ve sektörel rekabet gücü stratejilerinin oluşturulması gerekmektedir.

Kalkınmada sürdürülebilirlik, sürekli yeni girişimcilerin ekonomiye kazandırılması ve mevcutların da geliştirilmesi ile mümkündür. Bu amaçla yapılması gereken hususların başında mevzuatta yatırımcının önündeki engellerin kaldırılması gelmektedir. Türkiye’de yatırımcının önündeki engellerin kaldırılması amacıyla 2001 yılından itibaren Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu çalışmaları yürütülmektedir. Çalışmalar; “Şirket Kuruluşu”, “İstihdam”, “Sektörel Lisanslar”, “Yatırım Yeri”, “Vergi ve Teşvikler”, “Dış Ticaret ve Gümrükler”, “Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları”, “Yatırım Promosyonu”, “Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları” ve “KOBİ’ler” başlıkları altında yürütülmektedir. Her bir başlık için özel sektör ve kamu temsilcilerinden oluşan bir Teknik Komite oluşturulmuştur. Teknik Komiteler mevzuat değişikliği gerektiren hususlar başta olmak üzere hazırladıkları önerileri önce Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu’nun (YOİKK) koordinasyonundan sorumlu 9 kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşunun üst düzey temsilcilerinin yer aldığı Yönlendirme Komitesine, oradan Hazineden sorumlu Devlet Bakanının başkanlığında, 9 kurum ve kuruluşun en üst düzeydeki temsilcilerinin yer aldığı Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu’na sunmakta ve buradaki değerlendirmeler sonucu mevzuat değişiklikleri ile diğer hususlarla ilgili talepler hükümete iletilmektedir. Geçen süre zarfında YOİKK çerçevesinde yatırım ortamı açısından oldukça olumlu çalışmalar gerçekleştirilmiş olup, YOİKK çalışmalarının sürdürülmesi önem arz etmektedir.

Günümüzde işletmelerin, özellikle KOBİ’lerin tek başlarına rekabetçi bir noktaya ulaşmaları zor olmaktadır. Bu zorluğu aşabilmek amacıyla geliştirilen önemli bir yaklaşım “kümelenme”dir. Kümelenme; “Aynı iş kolunda faaliyet gösteren, aralarında ilişkiler olan ama aynı zamanda rekabet içinde olan çok sayıdaki firmanın, onlara mal sağlayan tedarikçilerin ve hizmet satanların, ilgili kurumların (üniversiteler, meslek kuruluşları, iş koluyla ilgili standartları belirleyen ve kontrol eden kurumlar, v.b) aynı coğrafi bölgede

yoğunlaşmaları” olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda, kümelenme oluşumları desteklenecektir.

Her ülke rekabetçi girişimlerin ortaya çıkması, mevcut KOBİ’lerin gelişmesi ve küresel rekabet alanında tutunabilmelerini temin amacıyla destek mekanizmaları geliştirmiştir. Ülkemizde bu amaca yönelik olarak KOSGEB, Hazine Müsteşarlığı, DTM, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve TÜBİTAK gibi kurum ve kuruluşlar tarafından devlet destekleri yürütülmektedir.

Ülkemizde devlet destekleri uygulamalarında çeşitli problemler göze çarpmaktadır. Önemli sorunlardan biri koordinasyonsuzluktur. Bunun sonucu olarak devlet yardımlarının bir bütün olarak, etkinliğinin ölçülmesi zorlaşmaktadır. Ayrıca her bir kurumun uyguladığı desteğin etkinliğinin ortaya konulmasında da sorunlar bulunmaktadır. YOİKK kapsamında faaliyet gösteren Vergi ve Teşvikler Teknik Komitesinin çalışmalarının devamı bu konuda olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Vergi teşvikleri genel teşvik uygulamaları içinde önemli bir yere sahip olup, her bir teşvik uygulaması için belirlenen şartlara haiz işletmelerin çeşitli vergi teşvikleri (Ar-Ge indirimi; endüstri bölgeleri, serbest bölgeler ve teknoloji geliştirme bölgelerinde uygulanan teşvikler; işletmelerin kredi teminine ilişkin işlemlerinde vergi, resim ve harç istisnası, yatırımların ve istihdamın artırılmasına yönelik teşvikler; eğitim ve öğretim işletmelerinde kazanç istisnası, kültür yatırımları ve girişimlerine yönelik teşvikler vb.) ile teşvik edilmesi uygulamaları, koşulların objektif kriterlere sahip olması, uygulama yöntemlerinin basit olması ve teşviklerden yararlanan işletmelere, uygulama dönemleri itibariyle, maliyet avantajı sağlanması bakımından önemlidir.

KOBİ’ler, sermaye ve ciro miktarlarının ve ölçeksel büyüklüklerinin düşük olması, kurumsal yapılanmalarının yetersizliği, düşük verimlilik ve kapasite kullanım oranlarıyla çalışmaları, sistemin gerektirdiği güvence vb. yükümlülükleri karşılamakta çektikleri güçlükler nedeniyle banka ve kredi sisteminden yeterince yararlanamamaktadır. Ayrıca, bankacılık sektöründen, uzun yıllar kamu borçlarının finansmanında yararlanıldığı da bilinmektedir. Kredi faizlerinin

yüksekliği ve teminat verme güçlüğü ise düşük verimlilikle çalışan KOBİ'ler açısından caydırıcı olmuştur.

KOBİ'lerin finansmana erişim imkanlarının iyileştirilmesi, girişimciliğin geliştirilmesi, rekabet, yenilik ve ekonomik gelişmenin sağlanmasında kritik faktörlerdir. KOBİ'ler, büyümek, faaliyetlerini geliştirmek ve genişletmek için öz kaynaklarının yanı sıra ek finansmana ihtiyaç duymaktadır. Ancak, finansman kuruluşları KOBİ'lerin finansmanını riski yüksek, getirisi düşük olarak görmektedir. Ayrıca, KOBİ'lerin finansman sisteminin gerektirdiği karmaşık ve kapsamlı finansal dokümantasyon sistemine uyumlu duruma getirilmesi gerekmektedir.

KOBİ'ler, sermaye piyasası ve mali piyasalarla düzenli çalışan bir ortamda modern finansman araçları ve kurumları ile desteklenmelidir. Girişim sermayesi yatırım ortaklığı (GSYO), finansman yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım ortaklığı gibi finansman araçları yaygınlaştırılmalı, bu uygulamalara kaynak teşkil edebilecek fonlar harekete geçirilmeli ve KOBİ'lere yönelik kredi garanti ve GSYO şirketlerinin fon imkanları artırılmalıdır.

KOBİ'lerin finansman hizmetleri hakkında bilgilendirilmesi sağlanarak, finans kuruluşları, meslek kuruluşları ve kamu hizmet birimlerinin iş birliği ile bilgilendirme programları hazırlanmalı, finansmana yönelik bilgi sistemi oluşturulmalıdır.

KOBİ'lerin ölçekleri itibariyle bankacılık kesiminden alabilecekleri kredi miktarları ülke genelinde düşük seviyelerde kalmakta olup, bankalar tarafından,

- Yüksek faiz oranları,
- Karşılanması güç ve genelde gayrimenkul ipoteğine bağlı teminatlar,
- Yüksek oranda komisyonlar

talep edilmektedir.

Ülkemizde KOBİ'lerin kredi temininde karşılaştıkları önemli sorunlardan biri teminattır. Bu sorunun çözümü için, banka kredilerinde teminat problemlerinin giderilmesi için halihazırda faaliyet gösteren Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş. gibi kuruluşların yaygınlaştırılması gerekmektedir. KOSGEB, TOBB, TESK, HALKBANK, TOSYÖV ve

MEKSA ortaklığında faaliyetlerini sürdüren Kredi Garanti Fonu A.Ş. bugün itibariyle 15 banka ve finans kuruluşunun aracılığı ile KOBİ kredilerine garanti/kefalet sağlamaktadır. 2005 yılı sonu itibariyle KGF toplamda 15 milyon Avro'luk kredi hacmi yaratabilmiştir. Kredi Garanti Sisteminin daha etkin hale getirilmesi için sistemin daha verimli ve daha kolay ulaşılabilir hale getirilmesi, KOBİ'lere kaynak sağlayan banka ve finansal kuruluşların da sisteme dahil edilmesi, fonların garanti/kefalet olarak KOBİ'lere kullanılması hedefleri belirlenmiştir. Bu sistemin daha da gelişebilmesi için, Kredi Garanti Sisteminin bankacılık sistemi ile ortaklaşa çalışmasını kolaylaştıracak yasal alt yapısının geliştirilmesi ve yetersiz kaynakların geliştirilerek uygulamanın yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Ülkemizdeki Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları (GSYO) konusunda, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yapılan mevzuat düzenlemesine uygun olarak faaliyet gösteren 2 adet Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı şirketi bulunmaktadır. Ancak, girişim sermayesi sağlanan işletme sayısına baktığımızda, ülkemizin bu konuda henüz yolun başında olduğu görülecektir. KOBİ'lerin gelişimi ve yenilikçi girişimlerin ortaya çıkması için GSYO'lar desteklenmeli ve yaygınlaşması sağlanmalıdır.

KOBİ'lere yönelik bu temel finans sorunların yanı sıra; ülkemizde 01 Ocak 2008'de standart yöntem ile, 1 Ocak 2009'de ise ileri yöntem ile uygulamaya girmesi planlanan BASEL II sürecine uyum süresi göz önüne alındığında, KOBİ'lerin uyum için hazırlıklara başlaması gerekmektedir. AB'ye uyum sürecinin bir parçası olarak bankacılık sisteminde BASEL II kriterlerinin uygulamaya alınmasının olası etkilerinin analiz edilmesi ve sonuçlar doğrultusunda politika önerileri geliştirilmesi gerekmektedir.

Sermaye piyasalarının ve kurumsal yatırımcılığın gelişmesi de, her ölçekteki firmanın finansman ihtiyacının karşılanmasını kolaylaştıracaktır. Bununla beraber; yetersiz öz kaynak, genelde öz kaynak ağırlıklı sermaye ve vadeli satışlar KOBİ'lerin kısa vadeli finansal kaynağa ihtiyacını artırmakta olup, uzun vadeli kaynak temininde de zorluklar yaşanmakta, yeni şirketlerin kurulabilmesi ve girişimciliğin desteklenmesi için gerekli olan finansman kaynakları ise kısıtlı kalmaktadır.

KOBİ'lerin yaşam döngülerinde karşılaştıkları sorunların aşılmasında, özellikle gelişmiş ülkelerde, üyesi oldukları mesleki örgütler önemli roller üstlenebilmektedir. Bu çerçevede meslek odalarının KOBİ'lere yönelik destek kapasitesinin artırılması gerekmektedir.

KOBİ'ler genel olarak yeterince uzman personel istihdam edememektedir. Gelişmiş ülkeler, KOBİ'lerin bu sorunu aşmalarını desteklemek amacıyla danışmanlık mekanizmaları geliştirmişler veya yeterince nitelikli uzman oluşması çalışmalarını desteklemişlerdir. KOBİ'lerin ihtiyaç duydukları niteliklere sahip, yeterli sayıda, finansal açıdan ulaşılabilir danışman havuzu oluşturulması büyük önem arz etmektedir. KOSGEB, KOBİ'lere destek verebilecek niteliklere sahip danışman havuzu oluşturmaya çalışmaktadır. KOBİ'lerle ilgili tüm kurum ve kuruluşların, yeterli sayıda istenilen niteliklere sahip KOBİ danışman havuzu oluşturulması çalışmaları konusunda sorumluluk üstlenmesi gerekmektedir.

6.5 Teknoloji ve Yenilikçilik Kapasitesinin Geliştirilmesi

Teknolojik ilerleme ve yenilik Türk sanayi politikasının en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Bu kapsamda, ülke ekonomisinin teknoloji yoğun alanlara yönelmesine öncülük etmenin yanı sıra, sanayimizde önemli yeri olan sektörlerin teknolojik dönüşümünde etkin olacak, yenilikçi ve ileri teknoloji tabanlı firma sayısının ve bunların istihdam ve üretim paylarının artırılması hedeflenmektedir.

İmalat sanayinin rekabet gücünün yükselmesi için önümüzdeki süreçte bilgiye dayalı faktörlerin payının, yeni teknoloji, yenilikler ve işgücü becerilerinden kaynaklanan toplam faktör verimliliğinin önemi daha da artacaktır. Uzun vadede sürdürülebilir büyüme, yüksek katma değer yaratma ve yaratılan katma değeri sürekli olarak geliştirme amacıyla yenilikçilik ve teknoloji geliştirmeye dayanan bir yaklaşımla mümkün olabilecektir. Öte yandan, dünya ticaretinde gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkeler için ileri teknolojiye dayalı ürünlerin payının hızlı bir artış eğiliminde olması, teknolojik ilerleme ve yenilikçilik konularını Türk imalat sanayinin rekabet gücü için daha da önemli kılmaktadır. Bu doğrultuda, amaca uygun mekanizmaların oluşturulması, güçlendirilmesi, yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Bu noktada unutulmaması gereken, teknolojiye ilerlemenin, sadece ileri teknolojilere odaklanmak anlamına gelmediği; tüm sektörlerdeki teknoloji tabanının geliştirilmesi ve bilgiye dayalı faktörlerin özellikle KOBİ'lere yaygınlaştırılması gerekliliğidir. KOBİ'lerin esnek yapıları bu firmaları, yenilik faaliyetleri konusunda büyük şirketlere oranla çok daha avantajlı kılabilmektedir. Ancak KOBİ'ler, nitelikli personel eksiklikleri, yönetim yetersizlikleri ve finansmana erişim sorunları gibi nedenlerden dolayı çoğunlukla yenilik yapabilme potansiyelini hayata geçirememektedirler.

Teknoloji ve yenilikçilik faaliyetlerini destekleyici mekanizmaların ve programların etkilerinin ölçülebilir hale getirilmesi, Ulusal Yenilik Sistemindeki boşlukların ve zayıflıkların belirlenmesi ve böylece yeni programların geliştirilmesi çalışmalarında önem arz etmektedir. Bu kapsamda Ar-Ge ve Yenilik bazlı destek hizmetleri sunan kurumların işbirliği imkanlarını güçlendirecek mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

Yaygın olarak düzenlenecek eğitim ve tanıtım programları ile teknoloji ve yenilikçiliğin rekabet gücü elde etme konusunda etkili bir araç olduğu gerçeğinin KOBİ'lerce özümsemesi, bu faaliyetler için ihtiyaç duydukları bilgi yetersizliği sorununun azaltılması ve devlet yardımlarından ve ulusal ve uluslararası fonlardan azami düzeyde yararlanılmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu programlar, KOBİ'lerin Avrupa Araştırma Alanına ve Teknoloji Platformlarına entegrasyonunu da güçlendirecek, 7. Çerçeve Programı ve Rekabetçilik ve Yenilikçilik Programı (CIP) kaynaklarının daha etkin kullanımına imkan tanıyacaktır.

Üniversitelerimizde ve araştırma merkezlerinde üretilen bilimsel bilgilerin pazarlanabilir ticari ürünlere dönüştürülerek katma değer yaratması aşamasında, KOBİ'lerin etkinliğini artırmak amacıyla, araştırmacıları sanayi uygulamalarının içerisine çekecek mekanizmaların iyileştirilmesi, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin etkinliğinin artırılması, ürün odaklı temel araştırma çalışmalarının özendirilmesi, araştırmacılarla üreticileri güvenli bir ortamda bir araya getirecek ulusal ağ yapılarının, fuar, vb. etkinliklerin düzenlenmesi ve etkinliğinin artırılması sağlanacaktır.

Üniversitelerimizde yürütülen yüksek lisans ve doktora çalışmaları ile araştırma projelerinin doğrudan ürüne dönüşmesi amacıyla teknoloji ve yenilik odaklı iş kurma başlangıç sermayesi programının başlatılması da bu sürece katkı sağlayacaktır. KOBİ'ler için farklılaştırılmış destek programları oluşturulması ile KOBİ'lerin teknoloji ve yenilik odaklı çalışmalara yönelmeleri ve büyük işletmelerin tedarikçisi olabilmeleri ve ihracat yapabilmeleri için gerekli koşulları yerine getirebilmeleri sağlanacaktır.

7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın uygulanması sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Yönlendirme Komitesi, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı Sekreteryası, Sorumlu Kuruluşlar ve İlgili Kuruluşlar, aşağıda belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmekle yükümlü kılınmıştır.

1. 'Sorumlu Kuruluş'lar, sorumlu oldukları 'Hedef'e yönelik faaliyette bulunan 'İlgili Kuruluşlar' arasında koordinasyonu sağlayarak, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesini takip eden 2 ay içerisinde 'Hedef' kapsamında hayata geçirilecek "Eylem/Proje"lere ilişkin çalışma takvimini ve performans göstergelerini KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı Sekreteryasına bildireceklerdir.
2. Ön Değerlendirme Komitesi tarafından standart bir 'Hedef İlerleme Raporu' formatı oluşturulacak ve 'Yönlendirme Komitesi'nin onayına sunulacaktır.
3. 'Sorumlu Kuruluşlar', sekreteryaya bildirilen çalışma takvimi ve performans göstergeleri çerçevesinde 'Hedef İlerleme Rapor'larını hazırlayacak ve her yılın 1. ve 7. ayında Sekreteryaya sunacaklardır.
4. Sekreteryaya tarafından, Ön Değerlendirme Komitesi ile işbirliği içinde tüm 'Hedef İlerleme Raporlar'ı derlenerek, Yönlendirme Komitesine sunulacaktır.
5. Yönlendirme Komitesi, 'Hedef İlerleme Rapor'larını değerlendirmek ve gündemdeki diğer konuları görüşmek üzere yılda 2 defa toplanacaktır.

6. KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın, izleme ve değerlendirmesinden, proje ve eylemlerin önceliklendirilmesinden ve gerekli görüldüğü hallerde revize edilmesinden Yönlendirme Komitesi sorumlu olup, Eylem Planı'na yeni proje/eylem ekleme ve çıkarma yetkisi Yönlendirme Komitesi'ndedir.

8. EYLEM PLANI

KOBİ'lere yönelik politikaların belirlendiği bu strateji dokümanı kapsamında, kamu ve özel sektör kuruluşlarına düşen görevlerin açık bir şekilde ifade edilmesi, ana strateji unsurları ve temel sorunlar çerçevesinde tespit edilen öncelikler doğrultusunda, yerel ve uluslararası kaynaklar kullanılarak uygulanması gerekli görülen eylem ve projelerin hayata geçirilebilmesi amacıyla bir Eylem Planı oluşturulmuştur.

Eylem Planı'nda her bir strateji alanı "Hedefler" ve "Sorumlu Kuruluşlar" belirlenmiştir. Bu kuruluşlar, sorumlu oldukları hedeflere ilişkin olarak;

- Belirlenen "Eylem" ve "Proje"lerin yürütülmesinde gerekli koordinasyonun sağlanması,
- Hedefe yönelik olarak yeni önerilebilecek ve geliştirilebilecek eylem/projelere ilişkin genel yönlendirme yapılması,
- KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı Sekreteryasına belirlenen dönemlerde, hedeflere ilişkin raporlama faaliyetinin gerçekleştirilmesi

faaliyetlerinden sorumludur.

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
1. GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞTİRİLMESİ	1.1. Girişimcilik kültürünün geliştirilmesi	KOSGEB	MEB KOSGEB TESK	Girişimcilik kampanyası modelinin oluşturulması ve uygulanması	KOSGEB	2007-2009
				Girişimcilik eğitimlerinin, örgün ve yaygın eğitim düzeyinde modüler eğitimler ile verilmesi	MEB KOSGEB	2007-2009
	1.2. Girişimci adaylarının niteliklerinin artırılması	KOSGEB	KOSGEB	20 yörede küçük ölçekli iş kurma danışmanlığı hizmeti verilmesi- ÖSDP II (KÖİDD) Projesi	KOSGEB	2007-2008
				Girişimci adaylarına yönelik uygulamalı girişimcilik eğitimi (100 saat) verilmesi	KOSGEB	2007-2009
	1.3. İşini yeni kurmuş girişimcilerin iş geliştirmeye yönelik bilgi ve beceri düzeylerinin artırılması	KOSGEB	KOSGEB	Eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi	KOSGEB	2007-2009
	1.4. Girişimciliğe yönelik destek mekanizmalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	KOSGEB	KOSGEB	İnkübasyon hizmetlerinin verilmesi (5 adet İŞGEM kurulması)-ÖSDP II (İŞGEM) Projesi	KOSGEB	2007-2008

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
1. GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞTİRİLMESİ (Devam)	1.5. Özel hedef gruplarında (Kadın, engelli, emekli, genç vb.) girişimciliğin yaygınlaştırılması	KOSGEB	Adalet Bakanlığı MEB Turizm Bakanlığı İŞKUR KOSGEB Yerel Yönetimler Sosyal Yardımlaşma Vakfı TESK	Kadın girişimcilere yönelik 25 ilde eğitim verilmesi ve 4 adet İŞGEM kurulması-AB Kadın Girişimciliğin Desteklenmesi Projesi	KOSGEB TESK	2007-2008
				Cezaevlerindeki İşgücü Kalitesinin Artırılması ve Girişimciliğin Desteklenmesi Projesi	Adalet Bakanlığı MEB KOSGEB	2007-2009
				Yöresel bazda girişimciliğin yaygınlaştırılması -Kaybolmaya Yüz Tutmuş yöresel / Geleneksel El Sanatları-Beykoz Cam Projesi -Turistik El Sanatları Üretimi Projesi -Geleneksel El Sanatlarını Geliştirme Projesi	KOSGEB	2007-2009
2. İŞLETME GELİŞTİRME	2.1. İşletme fonksiyonları ile yönetim becerilerinin geliştirilmesi ve kurumsallaşmanın sağlanması	KOSGEB	STB KOSGEB MPM SPK TOBB TESK	Eğitim ve danışmanlık destek ve hizmetlerinin verilmesi	KOSGEB MPM TOBB TESK	2007-2009
				Kurumsallaşmaya yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme hizmetlerinin verilmesi	KOSGEB TOBB	2007-2009
				AB-Türkiye İş Geliştirme Merkezlerinin (ABİGEM) Yaygınlaştırılması Projesi	TOBB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJE DEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
2. İŞLETME GELİŞTİRME (Devam)	2.2.Sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda nitelikli insan kaynağının oluşturulması ve iş edindirme imkanlarının geliştirilmesi	KOSGEB	ÇSGB MEB STB DPT TOBB TESK YÖK İŞKUR MPM TSE TOSYÖV MEKSA Sivil Toplum/ Meslek Örgütleri Üniversiteler	Mesleki ve teknik eğitim veren kurum/kuruluşlar ile sanayi işbirliği ve koordinasyonunun geliştirilerek mesleki ve teknik eğitimlerin sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikte verilmesi	MEB KOSGEB	2007-2009
				Meslek Kuruluşlarının, mesleki eğitim ve danışmanlık uygulamalarının geliştirilmesi, bu konuda destek mekanizmalarının oluşturulması	TOBB TESK	2007-2009
				Ulusal Yeterlilik Sisteminin oluşturulması	ÇSGB	2007-2009
				MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi) Projesi	MEB	2007-2009
				Bilişim Çırakları Projesi kapsamında eğitimleri tamamlanmış kişilerin işletmelere yerleştirilmesi	KOSGEB	2007

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
2. İŞLETME GELİŞTİRME (Devam)	2.3. Üretim ve kalite süreçlerinin geliştirilmesi	KOSGEB	MEB DTM KOSGEB TÜRKAK TSE	KOBİ'lerin CE işaretli üretim ve ihracat yapabilmelerinin sağlanması-KOBİ Alt Yapı Geliştirme ve İhracata Hazırlık Projesi	KOSGEB	2007-2009
				KOBİ'lerde verimliliğin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması	KOSGEB	2007-2009
				Türkiye'de faaliyet gösteren tüm test, analiz ve kalibrasyon laboratuvarlarının envanterinin hazırlanması	KOSGEB	2007-2009
	2.4. İş süreçlerinde bilgi teknolojilerinin kullanımının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	KOSGEB	STB DPT TOBB KOSGEB TÜBİTAK T.Halk Bankası TESK STKlar	Donanım ve yazılım sahipliği için kredi sübvansiyonu (1 yıl süreyle) sağlanması-E-KOBİ Bilişim Kredi Projesi	KOSGEB	2007
				KOBİ'lerde donanım ve yazılım sahipliği ve internet kullanımının artırılması için destek mekanizmalarının geliştirilmesi	KOSGEB	2007-2009
				Bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi-"KOBİ Bilgi ve Eğitim Fuarları" düzenlenmesi	TOBB KOSGEB TÜBİTAK T.Halk Bankası TESK	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
2. İŞLETME GELİŞTİRME (Devam)	2.5 Danışmanlık mekanizmasının geliştirilmesi ve KOBİ'lere her konuda danışmanlık desteği verilmesinin sağlanması	KOSGEB	STB TÜBİTAK TÜRKAK TOBB TESK	İşe başlangıç aşamasından başlayarak tüm işletme fonksiyonları ile ilgili danışman envanteri oluşturulması	TOBB	2007-2009
				Danışman akreditasyon sisteminin oluşturulması	STB	2007-2009
	2.6. KOBİ'lerin çevre mevzuatına uyumunun sağlanması	KOSGEB	STB KOSGEB HACETTEPE Ü.	EU LIFE III Projesi "Türk KOBİ'leri için AB Çevre Müktesebatı'na Uyum ile İlgili Bilgi Sisteminin Kurulması"	KOSGEB	2007-2009
				Çevre dostu teknoloji kullanımının desteklenmesi	STB	2007-2009
				Bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi	STB	2007-2009
	2.7. KOBİ'lerin çalışma mevzuatına uyumunun sağlanması	KOSGEB	KOSGEB TOBB TESK Meslek Kuruluşları ve Sendikalar	Eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinin düzenlenmesi	KOSGEB TOBB TESK Meslek Kuruluşları ve Sendikalar	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJE DEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
3. KOBİ'LERİN ULUSLARARASI PAZARLA BÜTÜNLEŞMESİ	3.1. KOBİ'lerin ihracattaki payının artırılması	DTM	DTM KOSGEB İGEME İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri	İhracat bilincinin artırılmasına yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi	DTM	2007-2009
				Sektörel Dış Ticaret Şirketi modelinin etkinleştirilmesi için revize edilmesi ile sektörel ve yerel bazda faaliyetler gerçekleştirilmesi	DTM	2007-2009
				Mevcut desteklerin yeni unsurlarla geliştirilmesi	DTM	2007-2009
				Yöresel el sanatları üreticilerinin uluslar arası pazara açılmalarının sağlanması (Beypazarı INTRINSIC Projesi)	KOSGEB	2007-2009
	3.2. Markalaşmanın yaygınlaştırılması	STB	STB KOSGEB TPE TOBB	Markalaşma bilincinin yaygınlaştırılmasına yönelik Meslek Kuruluşları ve medya işbirliği ile Sanayi ve ticaret odaları başta olmak üzere diğer kurumlarla (TOBB, İSO, İTO vb) işbirliği sağlanarak sınai mülkiyet hakları konusunda eğitim seminerleri verilmesi.	STB	2007-2009
				Yurt çapında 22 ilde faaliyet gösteren 28 adet Türk Patent Enstitüsü (TPE) Bilgi ve Doküman Birimi sayısının artırılması, bunun yanı sıra verilen hizmetlerin yerelleştirilmesi ve müşteri odaklı hale getirilmesi	STB TPE	2007-2009
				Markalaşmaya yönelik faaliyetlerin desteklenmesi	STB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
4. İŞ ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ	4.1. Kümelenme çalışmalarının yaygınlaştırılması	STB	STB KOSGEB DTM	Kümelenme potansiyeli belirlenen 36 ilde modelleme çalışmalarının yapılması	KOSGEB	2007-2008
				Moda Tekstil İş Kümesi Projesi	DTM	2007-2009
	4.2. İlgili mevzuatın revizyonu ve süreçlerin hızlandırılması	STB	Tüm karar alıcı kurum/kuruluşlar	YOİKK çalışmalarının sürekliliğinin sağlanması	YOİKK	2007-2009
				Düzenleyici Etki Analizi uygulamasına yönelik altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi	Başbakanlık	2007-2009
	4.3. Devlet desteği uygulamalarının etkinliğinin artırılması	DPT	Devlet desteği sağlayan tüm kurum/kuruluşlar	Devlet yardımlarının izlenmesi ve denetlenmesine yönelik kurumsal yapının oluşturulması	DPT	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
4. İŞ ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ (Devam)	4.4. Etkin, özendirici ve destekleyici vergi sistemlerinin oluşturulması	MALİYE BAKANLIĞI	İlgili tüm kurum ve kuruluşlar	Vergi kanunlarının etkinleştirilmesi ve kolayca anlaşılır kılınması amacıyla yeniden düzenlenmesi	MALİYE BAKANLIĞI	2007-2009
				Mükelleflerin beyan ve ödemeye ilişkin yükümlülüklerini doğru ve zamanında yerine getirebilmelerinin sağlanması için mükellef odaklı hizmetlerin geliştirilmesi	MALİYE BAKANLIĞI	2007-2009
	4.5. İstihdamı teşvik edici düzenlemelerin geliştirilmesi	MALİYE BAKANLIĞI ÇSGB	İlgili tüm kurum ve kuruluşlar	İstihdam üzerindeki yüklerin azaltılmasına yönelik çalışmaların yapılması	MALİYE BAKANLIĞI ÇSGB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJEDEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
4. İŞ ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ (Devam)	4.6. KOBİ Finans Sistemi Kaynaklarının Artırılması ve Etkin Kullanımının Sağlanması	TOBB	HM KOSGEB EXİMBAMK DPT TBB BDDK KGF KOBİ A.Ş. SPK TESK	İhracat Kredi Sigortası ve Kredi Sigortası sistemleri, AB fonları, BASEL II, KGF ve KOBİ A.Ş. vb. konularda bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi	KOSGEB TOBB TESK	2007-2009
		TOBB	Maliye Bk. STB HM KOSGEB Halk Bankası TOBB TESK BDDK SPK TCMB TBB TOSYÖV KGF KOBİ A.Ş.	Girişim Sermayesi Portföy Yönetim Şirketlerinin ve GSYO Şirketlerinin fon kurucusu olabilmeleri ve proje bazlı fon kurulabilmesi için SPK mevzuatında değişiklik yapılması	STB SPK TOBB	2007
				Teminatları düzenleyen Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun ilgili maddelerinin uygulamaya yönelik yetersiz kaldıkları noktaların tespiti ve gerekli değişikliklerin yapılması	STB TCMB BDDK TBB	2007-2009
				KOBİ'lere yönelik kredi garanti ve GSYO şirketlerine kamu kaynaklı fon aktarılması	HM KOSGEB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJE DEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
4. İŞ ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ (Devam)				TKB'nin anonim Şirket Statüsü dışındaki KOBİ'lere de orta ve uzun vadeli kredi vermesinin sağlanması	TKB	2007-2009
				Bankaların KOBİ'lere düşük maliyetli kredi kullandırmalarına yönelik gerekli çalışmaların yapılması	BDDK TBB	2007-2009
	4.7. Yeni finans mekanizmalarının oluşturulması	TOBB	Maliye Bakanlığı STB HM KOSGEB TOBB TBB BDDK TESK TESKOMB KGF	Kredi kefalet sisteminin iyileştirilmesi, yaygınlaştırılması ve Bölgesel kredi kefalet kuruluşlarının kurulmasına yönelik çalışmaların yapılması	HM KOSGEB TOBB	2007-2009
				İş Melekleri (Business Angels) sisteminin yasal alt yapısının oluşturulması	STB TOBB	2007-2009
				Girişim ve başlangıç sermayesi sistemlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması	KOSGEB SPK TOBB	2007-2009
	4.8. KOBİ'lere hizmet veren ve temsil eden kurum/kuruluşların hizmet etkinliklerinin artırılması, koordinasyonun ve işbirliğinin geliştirilmesi	STB	KOBİ'lere hizmet veren tüm kurum kuruluşlar	KOBİ'lere hizmet veren ve temsil eden kurum/kuruluşların veri tabanlarının uyumlaştırılması ve etkileşiminin artırılması	STB	2007-2009
		STB	TÜİK KOSGEB	KOSGEB'in tüm sektörlerdeki KOBİ'lere destek sağlamasına yönelik fizibilite çalışması yapılması	STB KOSGEB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJE DEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
5. TEKNOLOJİ ve YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ	5.1. KOBİ'lerin Teknoloji, AR-GE ve Yenilikçiliğe yönlendirilmesi	TÜBİTAK	STB TPE TÜBİTAK DPT DTM KOSGEB TOBB STKlar	Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları konusunda bilgi ve bilinç düzeyini artırma ve hakların yaygın kullanımını sağlama yönünde çalışmaların yapılması	TPE TÜBİTAK STB	2007
				KOBİ'lerin Ar-Ge projeleri hazırlama ve yürütebilme becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim programlarının etkinliğinin ve sayısının artırılması	KOSGEB TÜBİTAK	2007-2009
				Yenilikçilik ve teknolojiye yönelik projelerin desteklendiği programlar (7. Çerçeve Progamı, CIP vb.) hakkında ilgili işletmelere bilgilendirme, danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin verilmesi	STB DTM KOSGEB TÜBİTAK TTGV	2007-2009
				SAN-TEZ Projesi kapsamında her yıl en az 4 ilde Sanayi Tez pazarı düzenlenmesi ve KOBİ'lerin bilgilendirilerek projenin yaygınlaştırılması	STB	2007-2009
				Sanayi Ar-Ge Günleri ve Yenilik Paylaşım Konferansları düzenleyerek, sanayi kuruluşlarının, üniversitelerin ve araştırma kuruluşlarının bir araya getirildiği platformlar oluşturulması	TÜBİTAK	2007-2009
				TEKNONET Bilgi ağının güçlendirilerek bilginin yayımı konusunda etkinleştirilmesi-TEKNONET Projesi	KOSGEB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJE DEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
5. TEKNOLOJİ ve YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (Devam)	5.2. Yeni teknolojilerin takip edilmesi, aktarılması ve yaygınlaştırılması amacıyla yönelik mekanizmaların oluşturulması	STB	STB KOSGEB TÜBİTAK	Mevcut teknoloji portallarının ortak bir portalda toplanması	STB TÜBİTAK	2007-2009
				Teknetler Portalı kurularak, bu bölgelerde üretilen bilginin yaygınlaştırılmasının sağlanması- Teknetler Portalı Projesi	STB	2007-2009
				KOBİ'lerin, Avrupa Teknoloji Platformlarına aktif katılımlarını sağlamak üzere tanıtım ve eğitim programlarının düzenlenmesi	STB TÜBİTAK	2007-2009
				Fashion to Future Projesi kapsamında moda, tekstil ve hazır giyim sektöründeki KOBİ'lerin yeni teknolojilerin takibi, Ar-ge çalışmaları konusunda bilgilendirilmesi ve 7.ÇP'na proje sunabilmelerini teminen çalışmaların gerçekleştirilmesi	KOSGEB	2007-2008
	5.3. Teknoloji, AR-GE ve Yenilikçilik desteklerinin artırılması	TÜBİTAK	STB TÜBİTAK DPT KOSGEB DTM	Çağrılı proje programlarının oluşturulmasına yönelik çalışmaların yapılması	TÜBİTAK	2007-2009
				Ar-Ge Projeleri Destek Programına ilişkin mevzuatın geliştirilmesi	DTM	2007-2009
				KOBİ'ler için farklılaştırılmış destek programlarının kurgulanması	TÜBİTAK	2007-2009
				Teknoloji ve yenilik odaklı iş kurma girişimlerinin desteklenmesine yönelik program oluşturulması	TÜBİTAK	2007-2009
				Yenilik Aktarım Merkezlerinin faaliyetlerinin izlenmesi ve geliştirilmesi	KOSGEB	2007-2009

STRATEJİ ALANI	HEDEFLER	SORUMLU KURULUŞLAR	İLGİLİ KURULUŞLAR	EYLEM/ PROJELER	EYLEM/ PROJE DEN SORUMLU KURULUŞ	TAKVİM
5. TEKNOLOJİ ve YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (Devam)	5.4. Teknoloji uygulama alanlarının (Teknoparklar, IRC, TEKMER, vb.) artırılması ve geliştirilmesi	STB	KOSGEB TÜBİTAK Teknopark Yönetici Şirketleri, Üniversiteler	Duvarsız Teknoloji İnkübatörü İşbirliği Protokollerinden performansı ve potansiyeli TEKMER yapısına uygun olanlar TEKMER'e dönüştürülmesi	KOSGEB	2007-2009
				Mevcut olan TEKMER/DTİ'lerin performanslarının artırılması	KOSGEB	2007-2009
				Mevcut Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin desteklenerek faaliyete geçmelerinin sağlanması	STB	2007-2009
				Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin içinde bulunduğu üniversitenin güçlü olduğu alan çerçevesinde sektörleşmeleri için kurulacak merkezlerin (Nano-teknoloji, Biyoteknoloji Kuluçka Merkezi gibi) desteklenmesi	STB	2007-2009
	5.5. KOBİ'ler ile büyük ölçekli işletmeler ve üniversiteler arasındaki teknoloji bazlı işbirliğinin artırılması	TÜBİTAK	TÜBİTAK KOSGEB DPT TOBB Sanayi ve Ticaret Odaları Üniversiteler OSB Başkanlıkları	Ar-Ge Projelerinde değerlendirici olarak görev alan akademisyen ve sanayici havuzunun genişletilmesi	TÜBİTAK	2007-2009
				SAN-TEZ Projesi kapsamında . Üniversite-Sanayi işbirliğinin sağlanması ve teşviki	STB	2007-2009
				Ana sanayi-Yan sanayi işbirliklerinin geliştirilmesi	STB	2007-2009

EK 1 İlgili Kurum/Kuruluşların Web Adresleri

Kurum Adı	WEB adresi
Maliye Bakanlığı	www.maliye.gov.tr
Milli Eğitim Bakanlığı	www.meb.gov.tr
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	www.calisma.gov.tr
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	www.sanayi.gov.tr
Çevre ve Orman Bakanlığı	www.cevreorman.gov.tr
Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı	www.dpt.gov.tr
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu	www.tubitak.gov.tr
Hazine Müsteşarlığı	www.hazine.gov.tr
Dış Ticaret Müsteşarlığı	www.dtm.gov.tr
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği	www.abgs.gov.tr
KOSGEB	www.kosgeb.gov.tr
Türk Patent Enstitüsü	www.turkpatent.gov.tr
Milli Prodüktivite Merkezi	www.mpm.org.tr
Türk Akreditasyon Kurumu	www.turkak.org.tr
Türkiye İş Kurumu	www.iskur.gov.tr
Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	www.ttg.gov.tr
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği	www.tobb.org.tr
Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu	www.tesk.org.tr
Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği	www.teskomb.org.tr
Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı	www.meksa.org.tr
Türkiye Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları Ve Yöneticiler Vakfı	www.tosyov.org.tr
Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş.	www.kgf.com.tr
T. Halk Bankası A.Ş.	www.halkbank.com.tr